

Stenografični zapisnik

petnajste seje

deželnega zbora kranjskega v Ljubljani

dné 16. januarija l. 1886.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: Deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Jakob Missia, Luka Robič, dr. Jurij Sterbenec, baron Beno Taufferer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika o XIV. deželno-zborni seji dné 14. januarija l. 1886.
2. Naznanila deželno-zbornega predsedstva.
3. Priloga 67. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 3. A, marg. štev. 8. letnega poročila o nadzorovanji živinskih sejmov.
4. Priloga 73. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 11. marg. štev. 9. letnega poročila o sredstvih proti ciganom.
5. Ustna poročila finančnega odseka:
 - a) o prošnji Zapletov Marije za podaljšanje in povečanje miloščine;
 - b) o prošnji Ganglne Ajojzija, učenca na tehnologičnem obrtnem muzeji na Dunaji, za podporo;
 - c) o prošnji Kralj-a Jakoba, učenca na obrtni šoli na Dunaji, za podporo;
 - d) o prošnji Förderl Ivane, učiteljice za ženska umetna dela, za podporo;
 - e) o prošnji Marije Hlavka, učenke na obrtni šoli za ženska ročna dela na Dunaji, za podporo;
 - f) o prošnji županstva v Planini, da bi se bolnišni oskrbovalni stroški za dva občinca prevzeli na deželni zaklad;
 - g) o prošnji pridelovalcev domačih žganih pijač na Dolenjskem za oprostitev užitninskega davka;
 - h) o prošnji Neže Guri gledé odpisa 500 gld. oskrbovalnih stroškov po Oswaldu Guriju;

Stenographischer Bericht

der fünfzehnten Sitzung

des krainischen Landtages zu Laibach

am 16. Jänner 1886.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Lukas Robič, Dr. Georg Sterbenec, Baron Beno Taufferer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der XIV. Landtags-Sitzung vom 14. Jänner 1886.
2. Mittheilungen des Landtags-Präsidiums.
3. Beilage 67. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 3, A, Marg. Nr. 8 des Rechenschaftsberichtes betreffend die Überwachung der Viehmärkte.
4. Beilage 73. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 11, Marg. Nr. 9 des Rechenschaftsberichtes betreffend die Maßregeln gegen das Zigeunerunwesen.
18. Mündliche Berichte des Finanzausschusses:
 - a) über die Petition der Sapletov Maria um Verlängerung und Erhöhung der Gnadengabe;
 - b) über die Petition des Gangl Moiss, Schülers am technologischen Gewerbemuseum in Wien, um Unterstützung;
 - c) über die Petition des Kralj Jakob, Schülers an der Gewerbeschule in Wien, um Unterstützung;
 - d) über die Petition der Förderl Johanna, Lehrerin für weibliche Kunstarbeiten, um Unterstützung;
 - e) über die Petition der Hlavka Maria, Schülerin an der Fachschule für weibliche Handarbeiten in Wien, um Unterstützung;
 - f) über die Petition des Gemeindeamtes Planina um Übernahme der Spitalsverpflegskosten für zwei Gemeindeinsassen auf den Landesfond;
 - g) über die Petition der Erzeuger von gebrannten Flüssigkeiten in Unterkrain um Befreiung von der Verzehrungssteuer;
 - h) über die Petition der Guri Agnes um Abschreibung eines Spitalsverpflegskostenbetrages von 500 fl. hinter Oswald Guri;

- i) o prošnji občin Bled in Gorje gledé podpore 500 gld. za zgradbo ceste ob Blejskem jezeru;
 - k) o prošnji nadučitelja Gasparin Gasperja za trimesečno predplačilo;
 - l) o prošnji učiteljske vdove Vidmar Filomene za povečanje in podaljšanje miloščine;
 - m) o ponudbi gledé nakupa prirodninske zbirke farnega oskrbnika na Šenturski Gori gospoda Simona Robič-a.
6. Ustno poročilo gospodarskega odseka o §. 3. B. letnega poročila: II. „o hipotečnih dolgovi“, III. o „personalnem kreditu na kmetih“.
7. Priloga 75. — Finančnega odseka poročilo o dovoljenji deželnega doneska 50.000 gld. za gradnjo lokalne železnice iz Ljubljane v Kamnik (k prilogi 34.).
8. K prilogi 54. — Ustno poročilo upravnega odseka o Kranjskega mesta prošnji za dovoljenje naklade od pive.
9. K prilogi 72. — Ustno poročilo upravnega odseka gledé privoljenja priklade za občino Kočevsko.
10. Gospodarskega odseka ustni poročili:
- a) o prošnji občine Col zavolj znižanja vinskega daca;
 - b) o ministerskem razpisu zavolj davčnih eksekutorjev.

Obseg: Glej dnevni red.

Seja se začne ob 15. minuti čez 10. uro.

- i) über die Petition der Gemeinden Beldes und Görjaß um Subvention für den Ausbau der Beldeser Seestraße;
 - k) über die Petition des Oberlehrers Gasparin Gaspar um einen dreimonatlichen Gehaltsvorschuß;
 - l) über die Petition der Schullehrerswitve Vidmar Filomena um Erhöhung und Verlängerung ihrer Gnabengabe;
 - m) über den Ankauf der naturwissenschaftlichen Sammlung des Pfarradministrators in Ulrichsberg Herrn Simon Robič.
6. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über den Rechnungsbericht §. 3 B. II „über die Hypothekarverschuldung“ und III „über den Personalcredit am Lande“.
7. Beilage 75. — Finanzausschußbericht betreffend die Bewilligung eines Landesbeitrages pr. 50.000 fl. für den Bau der Localbahn Laibach-Stein (zur Beilage 34.).
8. Zur Beilage 54. — Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Einschreiten der Gemeinde Krainburg um Bewilligung einer Bierauflage.
9. Zur Beilage 72. — Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Genehmigung einer Gemeindeumlage für Gottschee.
10. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses:
- a) über die Petition der Gemeinde Col, wegen Ermäßigung der Weinsteuer;
 - b) über den Ministerialerlaß betreffend die Steuerexcutoren.

Inhalt: Siehe Tagesordnung.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 15 Minuten.

Landeshauptmann:

Ich constatiere die Beschlußfähigkeit des hohen Hauses und eröffne die Sitzung.

Ich bitte das Protokoll der letzten Sitzung zu verlesen.

1. Branje zapisnika o XIV. deželno-zborni seji dne 14. januarija 1. 1886.

1. Lesung des Protokolls der XIV. Landtagsitzung vom 14. Jänner 1886.

(Zapisnikar bere zapisnik 14. seje v nemškem jeziku — Der Schriftführer verliest das Protokoll der 14. Sitzung in deutscher Sprache.)

Landeshauptmann:

Wird zum vernommenen Protokolle etwas bemerkt? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Nachdem dies nicht der Fall ist, erkläre ich das Protokoll für genehmiget.

2. Naznanila deželno-zbornega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Usojam se predlagati sledeče peticije:

Gospod Klun izroča prošnjo srenje Brezje, Doberlevo, Čemšenik in Jesenovo za pomoč gledé ceste od Trojan proti Čemšeniku. (Izroča se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirthschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Gospod Klun izroča prošnjo srenje Trojana, Hrastnik, Brezje in Čemšenik za izločitev od županije Št. Ožbaldske in ustanove kot samostalna občina. (Izroča se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirthschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

3. Priloga 67. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 3. A, marg. št. 8. letnega poročila o nadzorovanji živinskih sejmov.

3. Beilage 67. — Bericht des volkswirthschaftlichen Ausschusses über §. 3. A, Marg. Nr. 8 des Reichenschaftsberichtes betreffend die Überwachung der Viehmärkte.

Poročevalec dr. Samec:

Slavni zbor!

Gospodarskemu odseku se je izročila iz letnega poročila §. 3. A, marg. št. 8. v pregled in poročanje.

V 4. seji predlanskega leta, dne 23. septembra je slavni dež. zbor sklenil prošnjo do c. kr. vlade, da odpravi nadzorovanje živinskih sejmov po deželi po c. kr. okr. živinozdravnikih celó pa tedaj, ako ni nikjer niti v deželi niti zunaj dežele živinske kuge.

Poročilo deželnega odbora pravi, da se je dotični sklep naznanil slavni vladi, ali da ona dosle ni nič odgovorila. V teku zasedanja letošnjega zbora pa je prišla nota dež. vlade od 24. decembra 1885, in gospodarski odsek je smatral za važno, da se obsežek te note natisne v posebnem poročilu v ta namen, da more deželni odbor to občinam naznaniti. Olajšava, dana občinam pri nadzorovanji živinskih sejmov, je velika in bode še večja postala, kadar okrajna glavarstva poročila pošljejo, kateri sejni so važni in kateri ne. Ker je poročilo v rokah gospodov poslancev, usojam se samo predlog gospodarskega odseka prečitati, kateri se glasi (bere — liešt):

Slavni deželni zbor naj sklene:

Marg. št. 8. §. 3. A, letnega poročila in nota visokega deželnega predsedstva iz dne 15. decembra 1885 se z zadovoljstvom vzame na znanje in se deželnemu odboru naroči, da obsežek tega dopisa udeležnim občinam naznani.

(Obvelja. — Angenommen.)

4. Priloga 73. — Poročilo gospodarskega odseka o §. 11. marg. št. 9. letnega poročila o sredstvih proti ciganom.

4. Beilage 73. — Bericht des volkswirthschaftlichen Ausschusses über §. 11, Marg. Nr. 9. des Reichenschaftsberichtes, betreffend die Maßregeln gegen das Zigennerunwesen.

Poročevalec dr. Samec:

Tudi v tej zadevi je gospodarski odsek izdal poročilo, katero je že več dni v rokah g. poslancev. Tedaj menim, da sem oproščen to poročilo še enkrat prečitati in da preberem samo nasveta gospodarskega odseka. Izmed 5. sklepov sl. dež. zbora dne 18. oktobra 1884. l. gledé pomoči zoper cigane so se izvršili trije, dva pa sta ostala neizvršena, namreč ona dva, katera se ozirata na prošnjo do justičnega ministerstva, da bi izdalo odredjenje na justična oblastva, da izrekajo pri obsodbah ciganov tudi to, da se izročujejo prisilni delavnici in da se spremene odgonske postaje v hranilne postaje ter da se napravi delavske kolonije. Ta nasveta se imata ponoviti, ker je znano, da se dosle ni noben cigan izročil prisilni delavnici. Lansko leto se je bil naredil sklep, da se domovinstvo ciganov določi. Domovinstvo ciganov pa še zdaj ni dognano. Z nekega poročila deželnega žandarmerijskega poveljništva je pač razvidno, koliko ciganov bi znalo biti v občinah kranjske dežele pristojnih. V tistem poročilu so tudi zaznamovane rod-bine ciganov, kateri po deželi pohajkujejo, in občine, katerim pripadajo. Ali to poročilo ni avtentično, tudi ni povedano, na kateri podlagi so dobili domovinsko

pravico. Dokler pa domovinstvo prijetega cigana ni dognano, se nimajo občine na kaj upirati pri odganjanji ciganov, ker bi se jim po postavi naložili odgonski stroški, če niso cigani v pravo občino instradirani. Zaradi tega je gospodarski odsek sklenil, da se slavna vlada vnovič naprosi, da sestavi imenik ciganskih rodov in posameznih ciganov in dožene njih domovinstvo.

Nasvetujem torej v imenu gospodarskega odseka (bere — liešt):

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Marg. št. 9. §. 11. se vzame na znanje; visoko pravosodno ministerstvo pa se vnovič naprosi, da blagovoli pri podredjenih sodiščih vplivati na to, da ona pri obsojanji ciganov izrekajo tudi to, da se izročajo prisilnim delavnicam.

2. Visoka vlada se vnovič naprosi, da konskribira vse po deželi se nahajajoče ciganske rodovine in posamezne cigane in dožene njih domovinstvo.

Deželni glavar:

Otvorim generalno debato.

Želi kdo govoriti?

Poslanec Hren:

Prosim besede! Slavni deželni zbor! Kdor je na kmetih živel ter pozna razmere po deželi, vé, da je vlačugarstvo ciganov zares velika in prevelika nadloga za vsako občino, kjer se je ta izvržek človeštva vgnjezdil, velika nadloga za vsako deželo, kjer se je to, žalibog, preplodno pleme zarodilo in vdomačilo, ker, kakor vemo, se ti pustolovci kar v celih trumah širijo po deželi, in čeravno niso niti orali niti sejali, vendar žanjejo povsod kamor pridejo. Deloma z beračenjem, deloma s špekulacijo na neumnost in lahkovernost našega kmeta, vlačijo se po deželi, in naš ubogi kmet dá od malega kar ima, samo da se tega mrčesa znebi.

To se godi posebno na skrajnem vzhodnjem obrobju naše dežele, namreč na Dolenjskem, ker je tam ciganom lažje kakor drugod, za časa peté odnesti čez mejo na Hrovaško. — Ravno tako nadlegovanje dalo je povod Brusniški občini, da se je do deželnega zbora obrnila s prošnjo zaradi pomoči zoper cigane. — Da pa to prošnjo kulantno, kolikor je mogoče, rešimo, je treba, da iščemo po sredstvih, s kojim bi se vlačugarstvu ciganov kolikor mogoče v okom prišlo. Že lansko leto v seji dne 14. oktobra 1884 se je slavni zbor s to stvarjo pečal ter sklenil v petih točkah, ki so tudi v poročilu gospodarskega odseka ponatisnene, o pripomočkih in sredstvih, katera bi pripravna bila, da se zahtevam prebivalstva kolikor toliko pomaga. Kakor je že gosp. poročevalec povdarjal, je troje onih točerk rešenih, dve pa še ne; zato je gospodarski odsek priporočil, da gledé teh točerk deželni zbor zopet sklene, kakor je lani sklepal. Tudi jaz se s tem popolnoma strinjam in bodem glasoval za ta predloga; nasvetoval bi samo, da se ena onih točerk nekoliko spremeni in da se še novi dve točki dodasti sklepu, katerega je gospodarski odsek predlagal, in to gledé na postavo dne 24. maja leta 1885. drž. zak. št. 89., oziroma 90., to je namreč postava proti vlačugarstvu. Omenjena postava raz-

deluje delovanje zoper vlačugarstvo med različna oblastva, in sicer: 1. med občinske, 2. med politične in 3. med sodne oblasti. — Kar se tiče delokroga občin pri zatiranji potepuštvu pravi §. 4., da ima vsaka občina, na katere tleh biva ali se zateče oseba za delo sposobna, ki nima niti občem živeti, niti poštenega zaslužka, pravico, za mezdo ali za prehrano odkazati ji delo, kakoršno se prilega njenim sposobnostim; če se taka oseba dela brani, jo ima sodnik kaznovati z ostrim zaporom od 8 dni do 1 meseca, da, celó do 3 in 6 mesecev.

Prva skrb zoper vlačugarijo lenuhov in torej tudi ciganov izročena je po omenjeni novi postavi občinam samim; zato naj bi one ta posel vestno opravljale, ono določbo postave strogo izvrševale in vstrajno postopale; ker se namreč vlačugar dela najbolj boji, ga bode silenje k delu gotovo najprej od hiše spravilo, ali pa ga sodu izročilo. — Dovolite, gospóda, da Vam tu povem, kako se vé neki moj prijatelj takih delomrznih potepuhov odkrižati, kakor to vem iz lastnega njegovega poročila. — Če mu pride kakšen tak vlačugar v hišo, mu dá sekíro v roke ter ga pelje na dvorišče, naj drva cepa, in da potlej dóbi zaslužene hrane. Redno pa, kakor mi je pravil, se dogodi, da tak delomrzné sekíro odloži ter rajše praznega želodca hišo zapusti, nego da bi si z delom hrano služil, in tudi za naprej se taka oseba razupite hiše ogiblje.

Ker je torej delomržje prvi vzrok razširjanja vlačustva po našej deželi, je treba natanjko držati se določil, katere omenjena postava z 25. maja 1885 ustanovlja; zato je bilo pač želeti, da bi v prvi vrsti občine svoje dotične dolžnosti točno izpolnovele ter take delu se ogibajoče osebe sodu izročile.

Druga naloga je dodelena sodom, kajti §. 1. navedene postave pravi: „Kdor se brez opravljanja, posla ali dela okoli potepa ter ne more izkazati, da ima o čem živeti itd., tak človek je vlačugar; in §§. 7. in 8. odkazujeja, naj sodi s takimi vlačugi strogo postopajo, jih ostro kaznujejo, in da smejo v sodbi tudi izreči, da je dopuščeno, oddati tacega kaznenca v prisilno delalnico, ali, če bi še ne bil dorasel, to je, ako bi še ne bil vsaj 18 let star, v popravnico ali poboljševalnico.

To nasvetuje tudi gospodarski odsek ter priporoča prositi pravosodno ministerstvo za ukaz, naj bi sodi v tem delokrogu strogo in vstrajno postopali in storili, kar postava veleva. In šele, če se tako dovrši sodni posel, potem nastopi dalje naloga političnega oblastva v tem oziru, da na podlagi pravokrepne sodne razsodbe izreče, da taki lenuhi in vlačugariji se imajo v prisilni delalnici pripreti. To določuje §. 7. omenjene druge postave drž. zak. št. 90; pri tem poslu ima pa tudi dežela sama nekoliko vpliva, ker v dotični komisiji, ki se sestavlja pri političnem deželnem oblastvu, sodeluje tudi eden član deželnega odbora.

Torej iz tega vidimo, da so trije faktorji, katerim postava sodelovanje pri zatiranji vlačugarstva izročuje, namreč v prvi vrsti občine, v drugi sodi in v tretji politična oblastva. Če se ti trije faktorji zedinijo in svojo dolžnost vestno, brezozirno in strogo izpolnujejo, mislim, bode mnogo pomagano in bode to izdatna ovira proti takemu delopustvu. Na to cikata predloga, katera je gospodarski odsek stavil

in katerih namen je prav v prvi številki označen. Samo mislim, da bi se ta predlog imel nekoliko drugače štilizirati in v tem oziru si pridržujem, predlagati neko premembo v specijalni debati. V obče pa mislim, da bi se tudi one druge točke lanskega sklepa ponovile, katere, kakor gospod poročevalec sam pravi, gospodarski odsek le zaradi tega ni letos vnovič predlagal, ker je dotično mnenje že z lanskim deželozborskim sklepom zadosti označeno in vladi prijavljeno. — To so namreč lanski deželnozborni sklepi gledé odgonskih postaj in delavskih kolonij. Kar se tiče prve točke, se popolnoma strinjam z nazori, katere je gospodarski odsek v svojem poročilu že označil, ker kažejo skušnje po drugih deželah, da je to prav izdaten pripomoček zoper potepuštvu. Zato se mi čudno zdi, da gospodarski odsek lanskim sklepom ni vnovič sprejel in nasvetoval, vnovič kar je lani za koristno spoznal, Zatorej bodem jaz predlagal v specijalni debati, da bi se točka gledé odgonskih postaj vnovič sprejela, kakor lani.

Kar se pa tiče druge točke, namreč o napravi delavskih kolonij, mislim, da to bi ne bilo lahko vresničiti, in sicer zaradi tega ne, ker, ako se misli na zunanje delavske kolonije, to je, ki bi se imele zunaj naše dežele napraviti, bi to ne spadalo v delokrog deželnega, ampak v delokrog državnega zbora, oziroma unanjenega ministerstva. Če pa je slavni deželni zbor mislil na kolonije v tem smisli, da bi se prisiljenci poslali delati tudi zunaj zavoda, kakor na priliko pri delanji cest, pri vjezevanji hudournikov, pri zgradbi železnice itd., ni za to treba nobene posebne postave, ker določa že §. 11. druge poprej omenjenih postav drž. zak. št. 90, da imajo ustanovljena pravila in hišni red prisilnih delalnic določevati o načinu, kako je prisiljencem baviti se z delom, da se prisiljenci smejo uporabljati za kako delo tudi zunaj zavoda. Zato bi jaz ne priporočal 5. točke lanskega sklepa, pač pa prvo točko. Sicer pa, kar se tiče štiliziranja prvega nasveta gospodarskega odseka, pridržujem si predlaganje za specijalno debato. Ravno tako bodem v specijalni debati predlagal, da bi se temu nasvetu gospodarskega odseka dodal še drug nasvet, ki cika na to, da bi se tudi po županstvih nekoliko vplivalo, da bi se poprej omenjena postava izvrševala.

Poslanec Pfeifer:

Slavni deželni zbor! Mnogo se je že govorilo, ugrabilo in sklepalo po raznih zborih, kako se znebiti nadležnih ciganov, — do sedaj je vse prizadevanje prazno ostalo; vedno še zdihuje naše mirno prebivalstvo pod ciganskim jarmom.

Največ ciganov, — kakor razvidim iz izkaza tukajšnjega žandarmerijskega poveljništva in kar znam tudi iz lastnega opazovanja, — nahaja se v mojem volilnem okraju, zlasti v Novomeškem, ki je pravi „eldorado“ ciganov. (Čujte, čujte! Dobro!)

Po omenjenem izkazu so sicer cigani brez premoženja, imajo pa „patente“ za nekoliko izmišljeno obrtnijo, s katero si vsaj navidezno prislužijo kruha, v resnici seveda ne delajo nič. Po tem izkazu so: gorenjski in notranjski cigani muzikalični, potikajo se kot godeci od sela do sela, med tem ko dolenski cigani zelo obračajo konjsko kupčijo, ki jim zlasti ob sejmovih na hrvaški meji napolnuje prazne bisage; te

vrste cigani so najbolj nevarni kmetskemu imetju; kar cela tropa jih pride s sestradanimi konji vred, ki ubogemu kmetu vrtove in košenice popasejo; med tem pa lazijo ciganski otroci od hiše do hiše mole-dovaje kruha, krompirja, špeha itd.; nad vse nadležne so pa črno-rujave ciganke, ki se ne pusté z lepo odpraviti, — nikdar nimajo dosti, prej so se še zadovolile s kakšnim čikom, sedaj so že bolj razvajene, zahtevajo cvenk in groš; tudi vedeževajo lahkovernim ljudem, katere na ta način opeharijo za marsikatero srebrno petico.

Tako nadlegujejo cigani na deželi ubogega kmeta, katerega položaj, zlasti v samotnem kraju, je silno težaven, odkupiti si mora cigana z vsem, kar ima pri hiši, — ako bi ga odgnal, bati se je maščevanja, katero neuglasljivo tli ciganu v srcu.

Pa tudi prve vrste cigani — muzikalični — niso tako pohlevni, tako nedolžni, kakor utegne marsikdo misliti; pod varnim krilom potnega lista (legitimacije) stikajo in ovohajo vse, kjer bi za cigansko mavho kaj pripravnega bilo, — nič ni varno pred njim.

Po mojem mnenji se ne bi smel dati potni list nobenemu ciganu, ker ga zlorabijo, da beračijo in vse oblazijo ter na ta način raznašajo nalezljive bolezni, — kakor se je to zgodilo pred par leti v Krški občini, po kateri so s slamo zatrosili cigani bolezen med živino; iz tega obzira in ker so nepoboljšljivi „uzmoviči“, treba je ciganom brez izjeme tudi strogo zabraniti obiskovanje sejmov.

Sedaj nastane vprašanje, kaj hočemo s cigani pristojnimi v našo deželo? Kakor proti trtni uši, tako tudi proti ciganski sedaj ni prave pomoči — razun če bi se rabilo radikalno sredstvo, vse cigane iztirati iz naše dežele, kakor se je to zgodilo l. 1744. ob času Marije Terezije in leta 1782. pod cesarjem Jožefom II.

Take temeljite rešitve ciganskega vprašanja sicer danes ne nasvetuje gospodarski odsek, vendar pa nekoliko olajšati namerava cigansko breme s tem, da cigane potakne v prisilno delavnico. Jest sicer *a priori* nisem proti taki naredbi, imam pa pomislek, da bi se našim poštenim obrtnikom na ta način krajšal zaslužek, na drugi strani pa naši deželi naložilo preveč stroškov, ker so po mojem mnenji vsi cigani zreli za prisilno delavnico — cigan ostane cigan. (Veselosť — Šeiterfeit.)

Morebiti bi bilo bolje, če se v prisilni delalnici, v zavodu Marianum ali Vincentinum odredi in pripravi poseben prostor, poseben oddelek, kamor bi se oddali ciganski otroci, da se tam podučé v verouku in drugih potrebnih znanostih, ker pri svojih stariših ne najdejo dobrega izgleda, ampak se le navadijo postavati in lenobo pasti; odrasčeni cigani pa naj bi se poslali v Bosno in Hercegovino (Veselosť — Šeiterfeit) — (kakor se je nasvetovalo, če se ne motim, v Nižjeavstrijskem dež. zboru) — da bi tam namesto hrabrih sinov naše zveste armade nadelavali in popravljali ceste. (Dobro!)

S postavami, kakor so se sklenile leta 1871, 1873. in 1885. proti delomrznim ljudem, katerim pripadajo tudi cigani, bo težko doseči zaželenega uspeha, zlasti ciganom nasproti; sicer v §. 4. poslednje postave se lahko in lepo bere, da treba takim postopačem odkazati primerne dela — to ni povsod lahko —

kdo bo odkazal primerno delo ciganu na deželi, kje v samotnem kraju, kdo se prepiral z lenim ciganom, ki se bode vedno izgovarjal, da ne umeje tega ali onega dela itd.

Če bi se pa posrečilo po nasvetu gospodarskega odseka, prisiliti cigane k delu na prostem v naši deželi, katerega se nikdar ne zmanjka, — imamo uravnavati de-roče reke, pogojzdevati kras, osušiti močvirja, graditi in vzdržavati ceste itd., — potem bodo naši volilci ne-koliko lahkje dihal, kar jaz želim iz vsega srca in gotovo vsi moji tovariši. (Dobro!)

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti v generalni debati?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Predno sklenem generalno debato, podelim še besedo gosp. poročevalcu.

Poročevalec dr. Samec:

V generalni debati nimam kaj posebnega povedati, ker nisem nobenega protivnega predloga slišal. Pridružujem si besedo, kedar bodem slišal utemeljevanje predlogov, kateri so se mi obljubili.

Deželni glavar:

Generalna debata je končana in preidemo v specijalno debato.

K besedi se je oglašil gosp. poslanec Hren.

Poslanec Hren:

Kar se tiče mojega stališča, se mi najprvo ugodno dozdeva, da bi se prva točka predloga gospodarskega odseka razdelila v dve točki. Prva točka bi se glasila: Marg. št. 9. §. 11. letnega poročila — se vzame naznanje. Drugi oddelek, ki zadeva prošnjo do justičnega ministerstva, pa naj bi se formuliral za posebno drugo točko, le da bi se ta nekoliko predruščila.

Odsek predlaga namreč, naj se pravosodno ministerstvo naprosi, da ono pri podredjenih sodih vpliva na to, da se pri obsojanju ciganov izreka, da se izročijo prisilnim delavnicam. Tudi moj predlog cika na isto, samo mislim, da bode moj predlog nekoliko natančneje odkazal stališče, koje zamore justično ministerstvo pri tem vprašanju zavzemati. Kakor je tukaj stavljena ta točka, bi se zamoglo misliti, da ima pravosodno ministerstvo morda kaki vpliv na meritorične razsodbe sodov; temu pa ni tako, kajti sodi so neodvisni in ne morejo dobivati nikakih ukazov od justičnega ministerstva; popolna samostalnost in neodgovornost je neoskrnljivi paladijum, na katerem stoječ, sodi opravljajo svoj posel. Ministerstvo se torej ne sme po naši ustavi, po naših osnovnih zakonih nikakor utikati v sodenje samo, in le po drugih potih, namreč po državnem pravdnstvu zamore za izpolnitev zakonov toliko vplivati, da se zoper nepovoljne razsodbe v kazenskih zadevah išče pomoči pri višjem sodu na potu pritožbe ali priziva. Zatorej predlagam, da bi se precizno izreklo, v kojem smislu je deželni zbor hotel svojo prošnjo spro-

žiti do pravosodnega ministerstva, namreč, da bi ono blagovolilo, državnim pravdnstvom zaukazati, da s porabo pravnih sredstev naj vplivajo na to, da se od strani sodov zadostuje zahtevam omenjenih postav glede oddaje delomrznih lenuhov in torej tudi ciganov v prisilne delavnice, oziroma v poboljševalnice. Zatorej predlagam, da bi se ta točka nasveta gospodarskega odseka primerno spremenila, in da bi se glasila tako:

2. „Deželnemu odboru se naloži, naj se v imenu dež. zbora obrne do visokega pravosodnega ministerstva s prošnjo, da ono blagovoli po državnih pravdnstvih in s porabo pravnega sredstva priziva vplivati na to, da sodi postavo od 24. maja 1885 drž. zak. št. 89. tudi gledé ciganov strogo uporabljajo ter da pri vsakej obsodbi zaradi vlačugarstva v smislu §§. 7. in 8. omenjene postave izrekajo, da se smejo cigane po dovršeni kazni izročiti prisilnim delavnicam in oziroma oddati jih v poboljševalnice.“

Dalje bom stavil predlog, naj bi se ravno dosledno temu, kar sem povdarjal poprej gledé delokroga občin, gledalo na to, da bi tudi občinski uradi svojo dolžnost storili in da bi torej občine, katere se morebiti še niso same pečale z ono postavo, se na njo opozarjale. Čeravno moj gosp. naslednik v govoru pri generalni debati misli, da dotična postavna določba nema dejanske, aktualne vrednosti, ker občine nimajo za to potrebne eksekutivne moči, in da deželni zaklad ni tako bogat, da bi naredil za vse cigane delavnice, bi se vendar vsaj nekoliko poplašili, ker ciganom je vsako delo nad vse zoperno, in oni rajši lakoto trpe, kakor da bi se prostovoljno dela lotili. Nalog občine je izvršen s tem, da malomarnežu in vlačugi kakoršno koli delo ponudi, na priliko: naj gre žagati drva, kidati gnoj, izprazniti luže, in če on njemu odkazanega dela ne stori, naj ga župan ovadi sodu. To je prvi korak, s katerim se postava vrši, ker dokler sodu ni naznanjeno, da se kdo dela ogiblje, ga tudi on soditi ne more. Torej mislim, da bi se občine na to opozarjale, da to ni samo njihova pravica, ampak tudi njihova dolžnost, in zatorej jaz predlagam, da bi se k drugi točki, katero gospodarski odsek priporoča, dodal še sledeči dostavek:

3. „Deželnemu odboru se nalaga, naj on opozoruje občine na določbo §. 4. gori omenjene postave s primernim poukom.“

Daljni predlog je oni, katerega je že lani deželni zbor za svojega sprejel, namreč sklep dne 14. oktobra 1884, ki se glasi, da bi se gledé spremembe odgonskih postav v hranilne postaje (Naturalverpflegungstationen) in o napravi delavskih kolonij potrebno ukrenilo.

Kakor sem že poprej povdarjal, je tudi gospodarski odsek in ravno tako že lani deželni zbor to premembo za prav izdatni pomoček spoznal, in skušnje po drugih deželah so ravno to potrdile.

Zato mislim, da bi se dotični lanski deželno-zborski sklep, ki ga ne najdem v sedanjem poročilu gospodarskega odseka, vnovič sprejel. Predlagam torej sledeče:

4. Deželnemu odboru se naroča, da se vnovič obrne do dež. vlade zaradi spremembe odgonskih postaj v hranilne postaje (Natural-Verpflegungstationen). To se je sicer že lani storilo, ali, ker je g. poročevalec sam rekel, da se ni glede tega od strani vlade menda še nič ukrenilo, zato je mislim, da, kar smo v lani spoznali za koristno, to tudi letos ponavljamo.

Ravno tako sprejemem lanski sklep dež. zbora zaradi domovinstva ciganov za svoj predlog, ki se z istimi besedami glasi:

5. „Visoka vlada se vnovič naprosi, da konskribira vse po deželi se nahajajoče ciganske rodbine in posamezne cigane in dožene njih postavno domovinstvo“.

To pa je zaradi tega potrebno, ker, kakor smo slišali iz ust g. poročevalca, se po zakonu domovinstvo vsih ciganov še ni dognalo; treba pa je, da politična oblastva sodom dadó stalnejše podlage, in da toraj domovinske pravice ciganov natanko preiščejo. Vem, da se pač tudi s tem veliko ne bode doseglo, ali deželni zbor bode vsaj to svoje storil, in ne dvomim, da se bode z ustrajnostjo vsaj nekoliko na bolje obrnilo, in mi bomo smeli reči, da smo si za pomoč prizadevali in svojo dolžnost spolnili. Se vé, da ono sredstvo, koje je g. poslanec Pfeifer omenjal, namreč vse cigane v zapor dati na vse žive dni, bi bilo korenito in edina pomoč, ali mi moramo držati se samo tega, kar spada v naš delokrog, in se držati faktorjev, s kojimi zamoremo razpolagati. Torej priporočam, naj bi moje nasvete slavni zbor sprejel blagovoljno.

(Predlogi se podpirajo. — Die Anträge werden unterstützt.)

Poročevalec dr. Samec:

Gosp. poslanec Hren predlaga, da bi se 1. navsez gospodarskega odseka razdelil v dva oddelka, katerih prvi bi se glasil: „Marg. št. 9. §. 11. letnega poročila se vzame na znanje“. Jaz proti tej razdelitvi nimam nič ugovarjati.

Drugič predlaga gosp. poslanec Hren, da bi se spremenila — rekel bi samo formalno različna v podobi — št. 2. po njegovih nasvetih. Jaz sem mislil, da je mogoče justičnemu ministerstvu potom nekega razglasa, ali potom kakega miglaja to doseči, kar gosp. predlagatelj tudi namerava; ali če to mogoče ni, se tudi jaz temu udam in ne ugovarjam nasvetu, kakor ga je on stiliziral.

Deželni glavar:

Gosp. poročevalec se strinja s predlogoma 1. in 2. gospoda poslanca Hrena, bomo toraj glasovali. Prvi predlog se glasi:

„Marg. št. 9. §. 11. letnega poročila vzame se na znanje“.

(Obvelja — Angenommen.)

Drugi predlog se glasi:

„Deželnemu odboru se naloži, naj se v imenu deželnega zbora obrne do visokega pravosodnega ministerstva s prošnjo, da ono blagovoli po državnih pravdnistvih in s porabo pravnega sredstva priziva vplivati na to, da sodi postavno od 24. maja 1885

drž. zak. št. 89 tudi gledé ciganov strogo uporabljajo in da pri vsakej obsodbi zaradi vlačugarstva v smislu §§. 7. in 8. omenjene postave izrekajo, da se smejo ciganje po dovršeni kazni izročiti prisilnim delavnicam in oziroma oddati jih v poboljševalnice“.

(Obvelja. — Angenommen.)

Tretji predlog gosp. poslanca Hrena se glasi:

„Deželnemu odboru se naroča, da se vnovič obrne do deželne vlade zaradi spremembe odgonskih postaj v hranilne postaje (Natural-Verpflegung-Stationen).“

Gosp. poročevalec ima besedo.

Poročevalec dr. Samec:

Jaz v imenu gospodarskega odseka zaradi tega nisem sprejel nobenega naročila, ker smo mislili, da sklepi lanskega deželnega zbora še tudi za naprej veljajo. Da se ta stvar še ni izvršila, ima v tem svoj vzrok, da se je vlada obrnila do deželnega odbora, da pové, kako si misli take postaje. Deželni odbor nam ni nič poročal; zaradi tega je gospodarski odsek izrekel o tem vprašanji v tem poročilu svoje mnenje. Deželni odbor, mislim jaz, je ravno tako vezan z lanskim sklepom, da stopi v dogovor z deželno vlado zastran spremembe odgonskih postaj v hranilne postaje in zaradi tega je opustil gospodarski odsek vnovič priporočati ta sklep, kar, mislim, da je tudi popolnoma pravilno. Zaradi tega se izrekam zoper ta nasvet gosp. poslanca Hrena, ker se mi zdi nepotrebno ponavljanje.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri se strinjajo s tretjim predlogom gosp. poslanca Hrena, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Četrti predlog g. poslanca Hrena slove:

„Deželnemu odboru se nalaga, naj on opozoruje vse občine na določbo §. 4. gori omenjene postave s primernim poukom.“

Želi kdo besede?

Poročevalec dr. Samec:

Jaz sem pač tudi mislil, iz svoje strani staviti gospodarskemu odseku enaki nasvet; ali mislil sem si, da občine, katere vejo svojo dolžnost, ni treba več opominjati na to; tiste pa, katere ne vejo svoje dolžnosti, opominjati, nič ne pomaga. Velike občine storijo ali skušajo storiti, kar je mogoče, da odrasle delomrzneže in cigane silijo k delu; ali, gospoda moja, bojijo se, to storiti, druge. Eden cigan dela, drugim 15 ali 16 pa se mora zastonj jesti dati; torej vsaka občina gleda na to, da cigane brž odpravi. Kajti če delo dá enemu ali dvema je gotovo, da ima take stroške s tistimi cigani, katere mora zastonj rediti, da se rajše zahvali za delo, ako je tudi še tako priden. Ravno zaradi tega, ker je to dolžnost občine, nisem nasveta stavil v odseku, sicer pa prepuščam slavnemu zboru, da po svojem mnenji sklepa.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri sprejmo 4. predlog gosp. poslanca Hrena, naj blagovolijo se vzdigniti.
(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

5. predlog g. poslanca Hrena je od besede do besede enak gospodarskega odseka nasvetu 2., ki slove: „Visoka vlada se vnovič naprosi, da konskribira vse po deželi se nahajajoče ciganske rodovine in posamezne cigane in dožene njih domovinstvo“.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode, ki se strinjajo toraj s predlogom 2. gospodarskega odseka, naj blagovolijo se vzdigniti.
(Obvelja. — Angenommen.)

Ako ni govora, glasovali bomo o sprejetih nasvetih še v 3. branji.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim gospode, kateri pritrdé sklepom v 3. branji, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. Ustna poročila finančnega odseka:

a) o prošnji Zapletov Marije za podaljšanje in povečanje miloščine;

5. Mündliche Berichte des Finanzausschusses:

a) über die Petition der Zapletov Maria um Verlängerung und Erhöhung der Gnadengabe.

Poročevalec Murnik:

Slavni zbor!

Finančnemu odseku izročila se je prošnja Marije Zapletov, hčeri stanovskega kancelista, da bi se ji podaljšala miloščina od 18. marca 1886 naprej in če mogoče, da bi se jej tudi povečala. Slavni zbor je tej siroti že mnogo let dovoljeval na leto po 31 gl. 50 kr. miloščine. Ker je iz predloženih spričeval razvidno, da se mora reči, da je prosilka res uboga in se tudi vidi, da je vedno bolna, in ni pričakovati, da bi si mogla sè zaslužkom sama živež preskrbeti, zaradi tega je bil finančni odsek mnenja, priporočati slavnemu zboru, da se v tem smislu prošnja usliši in jej podaljša miloščina na 3 leta. Zarad tega nasvetujem v imenu finančnega odseka: „Slavni deželni zbor naj sklene: Miloščina letnih 31 gl. 50 kr. se Mariji Zapletov, hčeri stanovskega kancelista, vnovič za 3 leta od 18. marca 1886 do 18. marca 1889 iz deželnega zaklada dovoli“.

(Obvelja. — Angenommen.)

b) O prošnji Gangl Alojzija, učenca v šoli c. k. avst. muzeja za umetnost in industrijo na Dunaji, za podporo.

b) Über die Petition des Gangl Alois, Schülers am k. k. österr. Museum für Kunst und Industrie in Wien, um Unterstützung.

Poročevalec Murnik:

Izročila se je finančnemu odseku tudi prošnja Alojzija Gangl, učenca na umetniško-obrtni šoli na Dunaji, rojenega v Metliki. Kakor je gospodom že iz lanskega zborovanja znano, dovolila se je tem prosilcu že lani podpora 100 gl., da bi mogel svoj študije na Dunaji v šoli c. kr. avst. muzeja za umetnost in industrijo nadaljevati. Jaz se zaradi tega sklicujem na poročilo, katero je lansko leto bil deželni zbor na znanje vzel, in dodam le to, da slavni zbor lansko leto, ko je povdarjal, da je to nadarjen mladenič, se ni motil; kajti spričevala, katera je priložil prošnji, so res taka, da se lahko reče, da skoraj bolja ne morejo biti. Vodstvo umetniško-obrtné šole na c. kr. avst. muzeji spričuje v dveh spričevalih prosilcu, da je v obeh polletih ali kurzih šolo pridno obiskoval in se zadrževal popolnoma po predpisih, ter da je dobro napredoval. Ob enem lahko naznamim, da je pri razstavi, katero so učenci napravili, dobil 3. premijo. Gledé na to je bil finančni odsek tudi mnenja, da je v resnici potreba, tega nadarjenega mladenča tudi dalje podpirati, in z ozirom na to, da je praktično pokazal, kar zna, ker je tukaj nekoliko dni razložil bil delo, katero je dokazalo, da je res napredoval. Zarad tega predlaga finančni odsek:

„Slavni dež. zbor naj sklene: Alojziju Ganglu, izvanrednemu učencu na umetniško-obrtni šoli c. kr. avstrijskega muzeja za umetnost in industrijo na Dunaji, dovoli se za nadaljevanje študij iz deželnega zaklada od 1. novembra 1885 do konec oktobra 1886 na mesec 20 gl. podpore“.

(Obvelja. — Angenommen.)

c) O prošnji Kralj-a Jakoba, učenca na obrtni šoli na Dunaji, za podporo.

c) Über die Petition des Kralj Jakob, Schülers an der Gewerbeschule in Wien, um Unterstützung.

Poročevalec Murnik:

Dne 2. decembra 1885 izročila se je finančnemu odseku tudi prošnja učenca Jakoba Kralja na c. kr. državni obrtniški šoli na Dunaji, doma iz fare Mošnje, okraja Radoljskega. On se je pričel praktično učiti l. 1876., in spričevala, katera je priložil svoji prošnji, kažejo, da je v praktičnem delu dobil najboljše spričevala, zlasti je dobil v Kölnu izvrstno spričevalo. Potem je delal v Kašavi in v Dijakovem. Na to se je obrnil na umetniško-obrtno šolo na Dunaji, in spričevala, katera je tam dobil od c. kr. avst. muzeja za umetnost in industrijo l. 1884. in 1885., so tudi ne le, kar se tiče zadržanja, ampak tudi kar se napredka tiče, izvrstna, tako, da lahko rečem, da se more vsak veseliti, kateri se more s takimi spričevali izkazati.

Ta prosilec bi se pa rad tudi v stavbarskih vedah poučil, da bi mogel biti stavbeni mojster. Zarad tega je pretečeno jesen na obrtniško šolo na Dunaji vstopil, kjer je redni učenec.

Gledé na to, da je prositelj res zelo nadarjen, da pri nas primanjkuje stavbenih mojstrov, predlaga finančni odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Jakobu Kralju, učencu c. kr. drž. obrtne šole na Dunaji, se dovoli iz deželnega zaklada 150 gld. podpore, katere naj se 50 gld. izplača iz kredita za l. 1885. za strokovne šole dovoljenega, 100 gld. pa na račun l. 1886.“

(Obvelja. — Angenommen.)

d) O prošnji Förderl Ivane, učiteljice za ženska umetna dela, za podporo.

d) Über die Petition der Förderl Johanna, Lehrerin für weibliche Kunstarbeiten, um Unterstützung;

Poročevalec Murnik:

Ivanka Förderl se je tudi obrnila do deželnega odbora, da bi dosegla nekako podporo. Slavnemu deželnemu zboru se je že lansko leto poročalo, da je prositeljica vodila privatno šolo za umetna ročna dela, posebno za čipke ali špice. Da bi se še v drugih ženskih umetnih delih izurila, podala se je na Dunaj in se tam uči vezenja na c. kr. šoli za vezenje in čipkarijo. Dokazala je s spričevalom, da je ta kurz z najboljim uspehom obiskovala. Ker se je nadjati, da se bode v Ljubljani ustanovila šola za umetno vezenje, in čipkarijo in ker je finančni odsek zadobil prepričanje, da bi ta prosilka dobra učiteljica bila na tej šoli, in ker je želeli, da se še izuri v nekatereh strokah, predlaga, da bi se jej podpora dovolila. Zarad tega nasvetujem:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Ivanki Förderl-ovi, učiteljici umetnih ženskih del, se dovoli iz deželnega zaklada 150 gld. podpore, katere naj se 50 gld. izplača iz kredita za l. 1885. za strokovne šole dovoljenega, 100 gld. pa na račun l. 1886.“

(Obvelja. — Angenommen.)

e) O prošnji Marije Hlavka, učenke na obrtni šoli za ženska ročna dela na Dunaji, za podporo.

e) Über die Petition der Hlavka Maria, Schülerin an der Fachschule für weibliche Handarbeiten in Wien, um Unterstützung.

Poročevalec Murnik:

Marija Hlavka, učenka c. kr. strokovne šole na Dunaji, je enako prošnjo vložila. Slavni deželni zbor je že v svoji seji dne 4. oktobra 1884 prositeljici dovolil za l. 1884. in 1885. nekoliko podpore. Ona je zdaj zadnje leto na dveh šolah, namreč v c. kr. strokovni šoli za umetno vezenje in v c. kr. centralni čipkarski šoli na Dunaji. Tudi ona izvrstno napreduje, in se je nadjati, da bode o tem, kar se nauči, tudi lahko na šoli, katera se najbrže še letošnje leto ustanovi, podučevala.

Ker je res potrebna, in ker kaže spričevalo, da je tudi vredna podpore, torej nasvetuje finančni odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Mariji Hlavkovi, učenki v c. kr. strokovni šoli za umetno vezenje in v c. kr. centralni čipkarski šoli na Dunaji, dovoli se iz deželnega zaklada 150 gld. podpore, katere naj se 50 gld. izplača iz kredita za l. 1885. za strokovne šole dovoljenega, 100 gld. pa na račun l. 1886.“

(Obvelja. — Angenommen.)

f) O prošnji županstva v Planini, da bi se bolnišni oskrbovalni stroški za dva občinea prevzeli na deželni zaklad.

f) Über die Petition des Gemeindeamtes Planina um Übernahme der Spitals-verpflégskosten für zwei Gemeindefassen auf den Landesfond.

Poročevalec dr. vit. Bleiweis:

Županstvo občine Planina, Logaškega okraja, prosi visoki deželni zbor, da bi oskrbovalnino za dva občinea, katerih se jeden nahaja v Ljubljanski hiralnici, drugi pa se doma oskrbuje, prevzelo na deželni zaklad. Ti stroški znašali bi za vsacega po 50 kr. na dan, kadar se oskrbujeta v hiralnici. Podpira se prošnja s tem, da ima občina vsled povodenj, katere že 10 let vsako leto po več mesecev preplavlja polje in travnike, slabe letine, in dalje s tem, da ima tudi za zidanje šole veliko in visoko doklado plačevati, in dalje tudi s tem, da ima za rodbino enega teh hiralcev, za nekega Štefana Fajdigo, že stroškov nad 1500 gld., da občina torej ni v stanju te hiralnične stroške plačati. Torej prosi, da bi deželni zbor dovolil, da se smejo ti stroški prevzeti na deželni zaklad.

Z ozirom na to, da so občine dolžne skrbeti za svoje hiralce in da bi bil to nevaren prejudic, kateri bi bil le v veliko škodo deželnemu zakladu, ker bi se potem vsi stroški za hirajoče morali prevzeti na deželni zaklad, torej finančni odsek ne more priporočati, da se usliši ta prošnja, pač pa, da se odstopi deželnemu odboru, da se o priliki podelitve hiralničnih ustanov ozira na njo. Torej v imenu finančnega odseka predlagam sledeče:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja županstva občine Planina se izroči v rešitev deželnemu odboru z naročilom, da se o priliki podelitve hiralničnih ustanov ozira na to prošnjo.“

(Obvelja. — Angenommen.)

g) O prošnji pridelovalcev domačih žganih pijač na Dolenjskem za oprostitev užitninskega davka.

g) Über die Petition der Erzeuger von gebrannten Flüssigkeiten in Unterkrain um Befreiung von der Verzehrungssteuer.

Poročevalec Kersnik:

Pridelalci naravnih domačih žganih pijač na Dolenjskem vložili so prošnjo, kakor pravijo v rubrumu „za oprostitev od užitninskega davka oziroma za olajšavo istega ter za zdatno povišanje davka na v deželo vpeljami špirit“. V prošnji sami pa je vse to zahtevanje nekako temno, tako, da finančni odsek ni bil v položaji sprevideti, kaj prav za prav želijo ti prosilci. Ako hočejo biti prosti užitninskega davka, kateri se je vpeljal z državnim zakonom dné 27. junija 1878 št. 72. drž. zak. in po zakonu dné 19. maja 1884 št. 63. drž. zak., potem se mora prošnja odbiti, ker deželni zbor nikakor ni kompetenten, jo rešiti. Ravno isto velja, ako hočejo biti prosti davka od točenja, ki se je vpeljal po zakonu dné 23. junija 1883 št. 62. Ako hočejo biti prosti pa deželne naklade na točenje žganja, katero je vpeljal slavní deželni zbor lansko leto s 3 kr. na liter, potem je finančni odsek bil mnenja, da je prvič ta naklada tako mala, da bi ne mogla škodovati pridelovanju domačih dobrih žganih pijač, s katerih ceno ni v primeri, pač pa lahko ponarejenim večinoma iz Ogerskega vpeljanim, ki imajo tako nizko ceno, da se naklada 3. — eventualno 6 krajcarjev na liter pač čuti. Na drugi strani, pa bi bila tudi kontrola jako težavna. Zato je finančni odsek mnenja, da se ta prošnja ne usliši in nasvetuje:

„Slavní deželni zbor naj sklene: Prošnja pride-lovalcev naravnih domačih žganih pijač na Dolenjskem se odbije“.

(Obvelja. — Angenommen.)

h) O prošnji Neže Guri gledé odpisa 500 gld. oskrbovalnih stroškov po Ožbaldú Guriju.

h) Über die Petition der Guri Agnes um Abschreibung eines Spitalsverpflegskostenbetrages von 500 fl. hinter Oswald Guri.

Poročevalec Kersnik:

Lansko leto že je bila predložena prošnja Neže Guri, udove Oswalda Gurija, da bi se primerna svota oskrbovalnih stroškov, katere je prouzročilo njegovo bivanje v deželni blaznici in katero je trajalo skorej 20 let, odpisala. Deželni zbor je bil sklenil lani, odpisati od dolžnih oskrbovalnih stroškov 2152 gl. 46 kr., znesek 1152 gl. 46 kr. tako, da je ostalo samo še 1000 gold. plačati. Udova ni plačala nobenega krajcarja, tudi zamudnih obresti ne, ampak prišla je zopet s prošnjo, da se ji odpiše še 500 gl. in tudi zamudne obresti, tako da bi ostalo le še golih 500 gl. na dolgu.

Finančni odsek je z ozirom na to, da se položaj zapuščine ni spremenil, da stvar stoji tako, kakor lansko leto, bil mnenja, da se prošnja odbije.

Toraj nasvetujem:

„Slavní dež. zbor naj sklene: Prošnja Neže Guri-jeve se odkloni“.

(Obvelja. — Angenommen.)

i) O prošnji občin Bled in Gorje gledé podpore 500 gold. za zgradbo ceste ob Blejskem jezeru.

i) Über die Petition der Gemeinden Beltes und Görjach um Subvention für den Ausbau der Belteser Seestraße.

Poročevalec Šuklje:

Finančnemu odseku se je izročila prošnja občinskih predstojništev Blejske in Gorjanske občine za deželno podporo 500 gold., s katero bi se imela podpirati naprava cestne zveze med okrajno cesto v Javornik in med cesto, katera pelje okoli Blejskega jezera. Prošnji teh občinskih predstojništev je priložen operat Radoljskega civilnega inženirja Sittiga, iz katerega se razvidi, da bodo znašali stroški 2085 gl. Razun tega bi občine pripeljavo in odvažanje potrebne materijala prevzele.

Finančni odsek se je pri rešitvi te prošnje oziral zlasti na dva momenta. Prvič na to, da je razvideti, da se po tej nameravani cesti promet povzdigne. Kajti ta cesta, katera bi zvezala okrajno cesto na Rečico, in bi se stekala v cesto okolo jezera nad „Ribičem“ skrajšala bi pot med Javorško cesto in Bohinsko dolino tako izdatno, da bodo imeli vozniki, kateri oglje z Bohinske doline v Javornik vozijo in zopet drugo blago nazaj v Bohinjo, krajšo pot za 2 uri. Drugič je finančni odsek uvaževal, da bode ta nova cestna zveza koristila tudi Bledu in bil je tega mnenja, da je res čas, kaj storiti v povzdigo našega Bleda. Saj vidimo, koliko dobička dežela dobiva od tujcev. Vidimo pa tudi z druge strani, da se mi v tem oziru ne moremo meriti z drugimi deželami navzlic prirodni lepoti našega planinskega sveta. Bled bode pa ravno po tej cestni zvezi z nameravanim sprehajališčem veliko pridobil. Vsled tega je bil finančni odsek tega mnenja, da se je ozirati na to prošnjo, in v imenu finančnega odseka imam čast predlagati:

„Slavní deželni zbor naj sklene:

a) občinskemu predstojništvu Blejskemu in Gorjanskemu dovoli se podpora 500 gold. iz deželnega zaklada za nameravano cestno zvezo med Rečico in med cesto okoli Blejskega jezera;

b) ta svota izroči se okrajnemu glavarstvu Radoljskemu s priporočilom, da jo porabi njenemu namenu primerno.“

(Obvelja. — Angenommen.)

k) O prošnji nadučitelja Gasparina Gašperja za trimesečno predplačilo.

k) Über die Petition des Oberlehrers Gasparin Gaspar um einen 3monatlichen Gehaltsvorschuß.

Poročevalec Šuklje:

O tej prošnji bodem prav kratko govoril, ker se je stvar principijelno že rešila. Nadučitelj Ga-

špar Gasparin v Vipavi prosi, naj se mu dovoli tri-mesečna predplača, ali že tekom lanskega zasedanja in z nova tekom letošnjega je deželni zbor enkrat za vselej izjavil, da se taki predjemi učiteljem dati ne morejo. S to razsodbo rešena je tudi ta prošnja, in vsled tega moram nasvetovati:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

Nadučitelja Gašpara Gasparina prošnja za tri-mesečno predplačo se odbije.“

Poslanec Stegnar:

Gospod poročevalec ni na podlagi dosedanjih razmer gledé šolskega fonda mogel priporočati te prošnje. Usojam se vsaj dostaviti predlog, da bi se odstopila ta prošnja deželnemu šolskemu svetu s toplim priporočilom, da bi se visoko deželno šolsko oblastvo oziralo na njo in naklonilo prositelju nekoliko podpore. Prosilec je v zadrego prišel vsled hude bolezni, in morala je celó njegova šola za ta čas zaprta biti. Vsi njegovi lastni otroci so bili bolni, kar mu je prouzročilo nepričakovano mnogo troškov, tako da se v silni zadregi nahaja, zaradi katere bi bil usmiljenja vreden. Torej bi toplo priporočal, da se ta prošnja odstopi deželnemu šolskemu svetu s priporočilom, naj se milostno ozira na njo pri podelitvi kake podpore. (Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poročevalec Šuklje:

Ne bi imel nič proti amendementu, katerega je stavil g. poslanec Stegnar. Omenjal bi le, da se potem deželnega odbora Gašperinova prošnja lahko odstopi deželnemu šolskemu svetu. Vender mislim, da deželni šolski svet s tako slabo instruirano prošnjo ne bode se mogel pečati. Tu se govori o bolezni, ali ni priloženo nobeno spričalo, nobena svedočba, iz katere bi se dalo razvideti, da so istiniti ti razlogi, na katere se ta prošnja naslanja. Jaz sicer za svojo osebo nimam povoda ustavljati se temu amendementu, vender kot poročevalec finančnega odseka moram vzdrževati njegov nasvet.

(Predlog gosp. poslanca Stegnarja se odkloni in odsekov nasvet sprejme. — Antrag Stegnar wird abgelehnt und der Ausschussantrag angenommen.)

l) O prošnji učiteljske vdove Vidmar Filomene za povešanje in podaljšanje miloščine.

l) Über die Petition der Schullehrerswitwe Vidmar Filomena um Erhöhung und Verlängerung ihrer Gnadengabe.

Poročevalec Šuklje:

Učiteljska vdova Filomena Vidmar prosi prvič, da se ji povekša zdanja miloščina, katera ji je dovoljena še za l. 1886. od 60 gld. na 100 gld. in drugič, da se ji miloščina podaljša. Finančni odsek se je oziral na to prošnjo in zares obupne so razmere, v katerih živi ta učiteljska vdova. Mož njen je bil učitelj v Krškem, in sicer potem, ko je bil ostavil

mornarsko službo. V c. kr. mornarstvu je služboval 5 let, kar je iz svedočeb razvidno. Kot c. kr. mornarskega častnika ga je bolezen prisilila, da se je podal v učiteljski stan. Leta 1879. je umrl zapustivši vdovo z dvema otrokoma. Vdova je potem na očeh zbolela vsled koz, tako da zdaj ni sposobna za nobeno delo. Vender ni bil finančni odsek tega mnenja, da bi kazalo predrugčiti sklep, ki je veljaven za l. 1886., in vsled tega moram staviti najpred nasvet:

„Slavni deželni zbor naj sklene: a) Prošnja učiteljske vdove Filomene Vidmarjeve za povešanje miloščine za l. 1886. se odbije.

Ker se pa iz druge strani je vender le oziralo na dejanski položaj te učiteljske vdove, stavi finančni odsek nasvet: b) Od 1. januarija 1887 se ji dovoli miloščina letnih 100 gld. na tri leta iz učiteljskega penzijskega zaklada.“

Obvelja. — Angenommen.)

m) O ponudbi gledé nakupa prirodninske zbirke farnega oskrbnika na Šenturski Gori gospoda Simona Robič-a.

m) Über den Ankauf der naturwissenschaftlichen Sammlung des Pfarradministrators in Ulrichsberg Herrn Simon Robič.

Poročevalec Kersnik:

Profesor Josip Hubad v Kranji priporoča in nasvetuje: naj slavni deželni zbor kupi prirodninsko zbirko farnega oskrbnika na Šenturski Gori gospoda Simona Robiča.

Finančni odsek je sicer uvaževal priznati imenitnost te zbirke in sklepal, da bi bilo dobro in uместno: tak herbarij, v katerem je zastopana zlasti kranjska flora, pridobiti za Rudolfinum. Ker pa ni bil v položaji, da bi bil poznal popolno to zbirko, na drugi strani pa tudi ni vedel, kako sodi gospod Robič o nasvetu gosp. Hubada in je li pripravljen prodati jo, zato nasvetuje finančni odsek:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Nasvet profesorja Hubada izroči se deželnemu odboru v predvarek in rešitev.“

(Obvelja. — Angenommen.)

6. a. Gospodarskega odseka ustno poročilo o §. 3. B. letnega poročila: II. „o hipotečnih dolgovi.“

6. a. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 3 B. des Rechnungsbereiches: II „über die Hypothekarverschuldung“.

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmansthal:

(Prebere najpred le pisano, pozneje pa, in sicer v prilogi št. 82. tiskano poročilo sledečimi nasveti:

Berliest den vorerst nur geschriebenen, später aber, und zwar in der Beilage Nr. 82 abgedruckten Bericht mit folgenden Anträgen:)

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. In Anerkennung der vom Landesaussschusse angeführten Motive findet der Landtag für jetzt von der Errichtung einer Landeshypothekenbank abzu sehen, beauftragt jedoch den Landesaussschuß, die Zinsfußverhältnisse für Hypothekar-Darlehen sowohl im Lande, als bei den vorzüglichsten Creditanstalten der Monarchie fortwährend im Auge zu behalten, um bei eintretender Nothwendigkeit die den jeweiligen Zeitverhältnissen entsprechenden Anträge zu stellen.

2. Der Landtag nimmt die von der krainischen Sparkasse ertheilten Zusicherungen, daß sie der Ermäßigung des Zinsfußes für Hypothekendarlehen ihre fortwährende Aufmerksamkeit zuwendet, und daß sie die Ausdehnung der bereits gewährten Concession eines 4% Zinsfußes für Darlehen auf Bauerngüter bis zu höheren, 300 fl. übersteigenden Beträgen in Erwägung ziehen wolle, zur erfreulichen Kenntniß und spricht die Erwartung aus, daß insbesondere die letztgedachte Begünstigung — als besonders humane und gemeinnützige Maßregel — ehe baldigst zur Ausführung gelangen möge.

3. Bei Mittheilung des unter Absatz 2 gefaßten Beschlusses wird der Landesaussschuß beauftragt, der Direction der krainischen Sparkasse den Wunsch des Landtages zu erkennen zu geben, daß wohl dieselbe die Amortisirungsfrage in weiteres eingehendes Studium nehmen und in Erwägung ziehen wolle, ob und wie es möglich wäre, zu dem endlichen Resultate zu gelangen, den krainischen Grundbesitz mittelst fortlaufender, zusammen mit den Zinsen zu entrichtender Annuitäten nach und nach von der Last seiner Hypothekarschulden befreit und einer bessern Lebens- und Existenzfähigkeit zugeführt zu sehen.

4. Der Landesaussschuß wird beauftragt, in seiner eifrigen Evidenzhaltung der Gesamtbelastung des krainischen Grundbesitzes fortzufahren, die Ergänzung und Richtigstellung der bisher gesammelten Daten in verläßlicher Weise anzustreben und die Resultate seiner Erhebungen den künftigen Landtagen mittelst der Geschäftsberichte vorzulegen.

Was den ersten Antrag betrifft, so ergibt sich derselbe von selbst aus der vorausgehenden Begründung; der zweite Antrag bezieht sich auf die Zusicherungen, welche wir aus der Note der krainischen Sparkasse entnommen haben; der dritte Antrag hat zum Zwecke, daß sich die krainische Sparkasse mit der Amortisirungsfrage beschäftige, sie studiere und Anträge erstatte, weil wirklich nur sie allein in der Lage ist, den Gegenstand gründlich zu beurtheilen und in Erwägung zu ziehen; der vierte Antrag bezieht sich auf die statistischen Daten, die wirklich sehr wichtig sind, da wir bis jetzt nichts Genaueres darüber wissen, wie hoch sich die Belastung des Landes beläuft, und da die verschiedenen Angaben darüber noch sehr bedeutend von einander variiren.

Poslanec dr. Vošnjak:

Obzalam, da se tako poročilo, ki obravnavata tako važne stvari, ni tiskalo. Zlasti ker je toliko predlogov, je tistemu, ki ni bil v gospodarskemu odseku, težavno odgovarjati na tako dolgo motivacijo.

Torej jaz za svojo osebo se ne morem zdaj spuščati v debato in želim ter tudi nasvetujem, da se ta predmet odstavi iz dnevnega reda (Dobro!) in še posebej zaradi tega, ker je dopis kranjske hranilnice vmes, katerega niso mnogi poslanci poznali.

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmansthal:

Ich erlaube mir zu bemerken, daß ich auch bereit war, den Bericht in Druck legen zu lassen, denn die Mühe wäre für mich dieselbe gewesen. Allein wegen Kürze der Zeit ist im Ausschuße beschloßen worden, davon abzu sehen, da ja ohnehin keine neuen meritorischen Anträge vorliegen, sondern nur die Anträge des Landesaussschusses genehmigt werden. Daher wurde beschloßen, daß nur die Note, sowie die ganze Motivirung zur Verlesung gelange, damit das Ganze in das stenographische Protokoll aufgenommen werde. Übrigens bitte ich den Herrn Obmann des volkswirtschaftlichen Ausschusses zu bestätigen, daß sich die Sache wirklich so verhält.

Poslanec dr. Poklukar:

Kar se tiče tega, je res, da se nismo upali že tako obširno gradivo dati v tisek. Razprava bi se bila preveč zakasnila, ker nam s časom itak kratko hodi. Ker pa se ne vé, kateri predlogi bodo dali pri liko obširnejemu razgovoru, in vender gg. poslanci nimajo vednosti pred, se je potem zelo težko razgovarjati. Ne nasprotujem torej, da pride ta stvar drugo pot v razgovor, da bomo vsi vedeli, kaki so razlogi. Pri važnih stvareh smejo poslanci povsod zahtevati, da se jim tiskane razdelé. In to je tudi popolnoma opravičeno po našem opravičnem redu; sicer pa se ni strogo zahtevalo, da bi manj pomenljive predloge gg. poslanci imeli tiskane v svojih rokah.

Abgeordneter Deskmann:

Ich bitte um's Wort. Es hat der Herr Abgeordnete Dr. Vošnjak den Wunsch ausgesprochen, daß die Drucklegung der Anträge erfolgen sollte. Nun aber bin ich der Anschauung, daß die Drucklegung der Anträge allein den betreffenden Herren, welche andere Anträge stellen wollen, durchaus nicht genügen würde, denn die Anträge beziehen sich zum größten Theile auch auf die Antwort der krainischen Sparkasse, und diese ist ziemlich umfangreich. Als dieselbe dem Landesaussschuße zugekommen ist, habe ich im Landesaussschuße den Antrag gestellt, sie möge jedenfalls dem Berichte an den hohen Landtag beigegeben werden, um wenigstens in den stenographischen Berichten Aufnahme zu finden. Für das letztere ist jetzt durch die Vorlesung gesorgt. Allein ich glaube, es wird kaum möglich sein, sich gegen den Bericht der Sparkasse in eine Polemik einzulassen, indem das alles Thatsachen sind, die aus der Gebahrung der Sparkasse hervorgehen. Manche Einwürfe, welche diesfalls gegen das Vorgehen der krainischen Sparkasse erhoben worden waren, sind ganz unbegründet. Es wäre also eine Polemik nicht möglich und hätte nur eine weitere Verschleppung der Angelegenheit zur Folge. Die Anträge des volkswirtschaftlichen Ausschusses scheinen mir so wohl durchdacht zu sein, daß ich nicht einsehe, warum sie nicht gleich acceptirt werden sollten. Eben mit Rücksicht auf die vielen und wichtigen Verhandlungen,

die noch der Erledigung warten, möchte ich die Herren ersuchen, über die uns vorliegenden Anträge abzustimmen und nicht eine weitere Verschleppung der Sache zu veranlassen.

Landeshauptmann:

Ich glaube den richtigen Weg einzuschlagen, wenn ich darüber abstimmen lasse, ob der Bericht in Druck gelegt werden soll oder nicht.

Ich bitte diejenigen Herren, welche mit dem Antrage des Herrn Abgeordneten Dr. Bošnjak einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. b. Ustno poročilo gospodarskega odseka o §. 3. B, letnega poročila, III. „o personalnem kreditu na kmetih.

6. b. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über §. 3 B, des Rechnungsjahresberichtes, III „über den Personalcredit am Lande.“

Berichterstatter Dr. Ritter von Gutmansthal:

Der zweite Gegenstand, über den ich im Namen des volkswirtschaftlichen Ausschusses zu referiren habe, betrifft „den Personalcredit am Lande“. Um nicht den Bericht abermals vergeblich lesen zu müssen, würde ich mir die Frage erlauben, ob auch dieser Bericht gedruckt werden soll?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ich schreite somit zur Berichterstattung.

Der hohe Landtag hat in der IX. Sitzung vom 9. Oktober 1884 den Landesauschuß beauftragt, mit Rücksicht auf den Übelstand, daß es in Krain nur wenige Geldinstitute gibt, wie Spar- und Vorschußvereine, bei welchen der Bauer gegen Personalcredit kleinere Darlehen auf kurze Zeit erhalten könnte, die bauerliche Bevölkerung auf die Vortheile solcher localer Geldinstitute aufmerksam zu machen.

Indem der Landesauschuß diesem Auftrage durch Erlaß einer entsprechenden Verlautbarung an die krainischen Gemeinde- und Pfarrämter nachkam, erklärte er sich zugleich bereit, allen denjenigen, die ihre Kräfte einem solchen nützlichen und patriotischen Werke widmen wollen, die etwa nöthigen Aufklärungen zu ertheilen. Infolge dieses Auftrages ist nur das Gemeindeamt Naßlaß, Bezirk Krainburg, um nähere Aufklärungen beim Landesauschuße eingeschritten, welche demselben auch gegeben wurden und infolge welcher daselbst die erste oberkrainische Vorschußkassa ins Leben gerufen wurde. Außerdem bestehen nach Angabe des Landesauschusses in Krain noch 6 solche Institute, nämlich: Der gewerbliche Vorschußverein und der Spar- und Ausleihverein in Laibach, die bauerliche Vorschußkassa Umgebung Laibach, dann die Vorschußkassen in Abelsberg, Mötting und Oberlaibach. Bekanntermaßen ist aber im heurigen Jahre auch ein Spar- und Vorschußverein in Gurtsfeld ins Leben getreten, und wenn noch der ge-

werbliche Ausleihverein in Rudolfswert und der neue eben erwähnte Creditverein in Naßlaß dazu gerechnet werden, so bestünden dormalen in Krain im Ganzen 9 solcher Geldinstitute.

Die 6 obgenannten Spar- und Vorschußvereine hatten laut Nachweisung des Landesauschusses zuletzt einen jährlichen Geldverkehr von im Ganzen 2,046.854 fl., mit 50.630 fl. eingezahlten Antheilen, 351.906 fl. Spar-einlagen und 436.766 fl. an gegebenen Darlehen.

Die krainische Sparkasse ist nun allerdings in der Lage, solchen Spar- und Vorschußkassen mittelst Darlehen aus ihrem Reservefonde unter die Arme zu greifen und sie wäre auch den eingeholten Auskünften zufolge vollkommen dazu bereit, jedoch nur für solche Vereine, welche als registrirte Genossenschaften mit unbeschränkter Haftung bestehen, und gerade diese Eigenschaften haben nur die wenigsten dieser Vereine im Lande, und die Bildung neuer solcher Vereine mit unbeschränkter Haftung macht keine Fortschritte.

In zwei Fällen liegen bezüglich der Unterstützung seitens der krainischen Sparkasse ausdrückliche Regierungserlässe vor, deren Anführung ihres Interesses wegen ich mir erlauben werde.

Als nämlich die Sparkasse in ihrer Generalversammlung vom 27. Dezember 1881 beschlossen hatte, dem gewerblichen Ausleihfonde in Rudolfswert aus ihrem Reservefonde einen Credit von 1000 fl. zu gewähren, fand die k. k. Landesregierung mit ihrem Erlasse vom 28. Februar 1882 Z. 10002 diesen Beschluß mit Hinweisung auf einen Erlaß des Ministeriums des Innern vom 30. Jänner 1880 Z. 14196 nicht zu genehmigen, weil der erwähnte Verein nur eine Genossenschaft mit beschränkter Haftung bildet, und im §. 17 der Sparkassa-Statuten eine solche Verwendungsart nicht vorgeesehen ist.

Dagegen fand die k. k. Landesregierung mit ihrem Erlasse vom 1. April 1883 Z. 2115 zu bewilligen, daß der ersten unterkrainischen Vorschußkassa in Mötting als registrirter Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung über ihr Ansuchen auf Grund des Beschlusses der Sparcassa-Generalversammlung vom 30. Dezember 1882 ein Darlehen von 2000 fl. aus dem Sparkassa-Reservefonde gegen seinerzeitige Feststellung der Modalitäten gewährt werden dürfe.

Hiedurch ist also einerseits die Bereitwilligkeit der krainischen Sparkassa zur Ertheilung solcher Unterstützungen, andererseits aber auch das Normativ, unter welchem selbe gegeben werden dürfen, deutlich constatirt.

Es bleibt daher zu wünschen, daß, wenn sich fernerhin im Lande derlei Geldinstitute bilden, dieselben als registrirte Genossenschaften mit unbeschränkter Haftung, beruhend auf dem Principe der Solidarhaftung aller Vereinsmitglieder, errichtet werden.

Um nun für die Zukunft die Gründung solcher, insbesondere für den kleinen Bauernstand nützlicher Geldinstitute im Lande thunlichst zu befördern, stellt der volkswirtschaftliche Ausschuß folgende Anträge:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Der Landesauschuß wird beauftragt, den im Lande bestehenden Spar- und Vorschußvereinen mit Rath und Aufklärung an die Hand zu gehen, zugleich aber auch, insoweit es sein Wirkungskreis gestattet, die Gründung neuer solcher Creditvereine in Orten, wo

selbe entschiedenen Nutzen gewähren, und wenn selbe als registrierte Genossenschaften mit unbeschränkter Solidariethaftung aller ihrer Theilnehmer errichtet werden, thunlichst zu fördern.

2. Der Landesausschuß hat über die Thätigkeit und Gebarung der im Lande bestehenden oder allenfalls neu sich bildenden Spar- und Creditvereine alljährlich verlässliche summarische Ausweise mittelst der Rechnungsbereichte den Landtagen vorzulegen.

(Predloga obveljata v 2. in 3. branji. — Die Anträge werden in 2. und 3. Lesung angenommen.)

7. Priloga 75. — Finančnega odseka poročilo o dovoljenji deželnega doneska 50.000 gld. za gradnjo lokalne železnice iz Ljubljane v Kamnik (k prilogi 34.).

7. Beilage 75. — Finanzausschußbericht, betreffend die Bewilligung eines Landesbeitrages pr. 50.000 fl. für den Bau der Localbahn Laibach = Stein (zur Beilage 34.).

Poročevalec Kersnik :

Ker ste obe prilogi 74. in 75. že delj časa v rokah gosp. poslancev, bodem tako prost, izprosiť si dovoljenje, da preberem samo dotične predloge.

Finančni odsek predlaga v soglasji z deželnim odborom :

„Slavni deželni zbor naj sklene :

1. Kranjska dežela zagotavlja za gradnjo lokalne železnice od Ljubljanske postaje cesarjevič Rudolfove železnice v Kamnik z dovladnico k ondotni erarni praharni donesek za petdeset tisoč (50.000) goldinarjev avstr. veljave v notah.

2. S tem doneskom vdeležila se bode dežela pri dobavi glavnice, namenjene za gradnjo navedene lokalne železnice s tem, da prevzame za 50.000 gold. avstr. velj. v notah glavninskih delnic delničarske družbe, katera se osnuje za to lokalno železnico. Ta vdeležba je odvisna od pogoja, da bodoči koncesionar dobavo ostale od državnega zaklada in od dežele nepokrite glavnice zagotovi v znesku, ki ga določi državna uprava z izdatbo prioritetnih in glavninskih delnic družbe, katera se ima osnovati na ta način, da prevzame bodoči koncesionar poroštvo za to in glede izhajanja z glavnico, ki jo določi državna uprava za gradnjo.

3. Dividenda, katera pristoji prioritetnim delnicam, ki se izdadó, ne sme se, predno nastane glavninskim delnicam pravica do prejemanja dividende, izmeriti više nego s pet odstotki.

Glavninske delnice, ki jih dežela prevzame, morajo uživati jednake pravice, kakor one, ki jih prevzame država in kakor glavninske delnice delničarske družbe, katera se osnuje.

4. Vplačila za glavninske delnice, ki jih prevzame dežela, naj se izvrše v dveh letnih zneskih, ki se

začneta od leta 1887. dalje v onih rokih, katere določi državna uprava za vplačevanje glavninskih delnic, ki jih prevzame država.

Prvi vplačilni obrok naj se nikakor ne vplača prej, dokler se do celega ne izkaže, da je vplačana in uporabljena še ostala glavnica za gradnjo, katere nima pokriti ne državni zaklad in ne dežela, ter da je omenjena lokalna železnica po določitih koncesije dodelana in javnemu prometu izročena.

5. Deželnemu odboru se naroča, da stavi v prihodnjem letu deželnemu zboru primerne nasvete, kako bode preskrbeti sklenjeni donesek.

Der hohe Landtag wolle beschließen :

1. Vom Lande Krain wird eine Beitragsleistung zum Baue einer Localbahn von der Station Laibach der Kronprinz = Rudolf = Bahn nach Stein mit einer Schleppebahn zur dortigen ärarischen Pulverfabrik im Betrage von fünfzigtausend (50.000) Gulden österr. Währung in Noten zugesichert.

2. Mit diesem Betrage wird sich das Land an der Capitalsbeschaffung zum Zwecke des Baues der eben erwähnten Localbahn durch Uebernahme von Stammactien der für diese Localbahn zu bildenden Actiengesellschaft im Betrage von 50.000 fl. ö. W. in Noten theilhaben. Diese Theilhabung ist an die Bedingung geknüpft, daß die Beschaffung des restlichen, vom Staateschatze und vom Lande nicht gedeckten Baucapitals in dem von der Staatsverwaltung festzusetzenden Betrage durch Ausgabe von Prioritäts- und Stammactien der zu bildenden Gesellschaft durch den künftigen Concessionär derart sichergestellt wird, daß hiefür, sowie für das Auslangen mit dem von der Staatsverwaltung festzusetzenden Baucapitale der künftige Concessionär die Haftung zu übernehmen hat.

3. Die Dividende, welche den auszugebenden Prioritätsactien gebührt, bevor für die Stammactien ein Anspruch auf den Dividendenbezug eintritt, darf nicht höher als mit fünf Percent bemessen werden.

Die vom Lande zu übernehmenden Stammactien müssen gleiche Rechte mit den vom Staate zu übernehmenden und mit den übrigen Stammactien der zu bildenden Actiengesellschaft genießen.

4. Die Einzahlungen auf die vom Lande zu übernehmenden Stammactien haben in zwei, vom Jahre 1887 an beginnenden Jahresraten zu jenen Terminen zu erfolgen, welche die Staatsverwaltung für die Einzahlungen auf die vom Staate zu übernehmenden Stammactien bestimmen wird.

Die erste Ratenzahlung ist keinesfalls früher zu leisten, als bis nach vorausgegangener und gehörig nachgewiesener Einzahlung und Verwendung des restlichen, nicht vom Staateschatze und vom Lande zu deckenden Baucapitals die bezeichnete Localbahn concessionsmäßig vollendet und dem öffentlichen Verkehre übergeben wird.

5. Der Landesausschuß wird beauftragt, wegen Beschaffung des beschlossenen Betrages im nächsten Jahre an den Landtag die geeigneten Anträge zu stellen."

Deželni glavar :

Otvorim generalno debato

Želi kdo govoriti?

Poslanec Šuklje:

Slavni zbor! Nihče ne more zameriti zastopniku dolenjskih pokrajin, ako se le težko, le s prav tehtnimi pomisleki in pridržki pridruži nasvetu finančnega odseka. Uvaževati mora, da se po tem nasvetu zahteva deželni donesek 50.000 gld. za progo, katera je komaj 22 km dolga. Tudi tega mu ne gre prezirati, da so vsi kraji, katerih se bode tikala ta lokalna železnica, itak po jako dobrih, skoraj popolnoma ravnih cestah zvezani med seboj in z ljubljanskim mestom. Smélo trdim, da Dolenjec v svoji prirojeni skromnosti in ponižnosti se niti ne bi upal, glasno tirjati železnično zvezo z drugim svetom, da bi mestu svojih strmin in klancev razpolagal s takimi občili, kakor jih že uživajo kraji med Kamnikom in Ljubljano. Saj govoré številke dovelj jasno! Leta 1884. bilo je cestnemu okraju Kamniškemu, kateri gledé imovitosti sigurno daleč presega vsak okraj na Dolenjskem, za okrajni cestni zaklad plačati le 6% priklad, in troški znašali so skupaj le 2041 gld. 44½ kr., dočim so bili cestni okraji Krški, Žuženperški in Črnomaljski obremenjeni z 15%, okraj Ribniški celo z 20% cestno priklado, in je okraj Črnomaljski sam tekom jednega leta za svoje okrajne ceste potrosil 11.501 gld. 83 kr., tedaj petkrat toliko, nego oni, kateremu je v prvi vrsti zdaj namenjena dobrotta nameravane in od dežele podpirane železnične zgradbe.

Nečem se postavljati na tesnosrčno lokalno stališče, nečem zavidati Kamničanom njihove pridobitve, ali dolžan sem svojim volilcem, da vsaj v neki obliki izjavljam svoje pogoje in pridržke, predno dovolim onih 50.000 gld., katerih finančni odsek nasvetuje za prevzetje glavinskih — ne predstvenih delnic Kamniške lokalne železnice.

Glasoval bodem namreč za predlog, kojega danes zastopa prijatelj moj, gospod poslanec Kersnik, zlasti iz tega razloga, ker se mi pripravljenost vlade, podpirati to zgradbo z doneskom 200.000 gld., prvo znamenje vidi, iz katerega se da sklepati, da bode centralna vlada odslej nekako bolj obzirno postopala nasproti hrepenenju naše dežele po novih železničnih zvezah. Doslej so dunajske vlade zaporedoma druga za drugo, brez razločka politične barve, ravnale z deželo Kranjsko in njenimi komunikacijami, kakor trdosrčna mačeha z milovanja vredno pastorko. In bitko smo čutili to nebriznost!

Prehodna dežela smo, na našem ozemlju križati se dve veliki svetovni progi, jedna, ki iz nemškega morja drži proti Adriji, druga, katera zapadni kontinent evropski veže z balkanskim poluotokom in s pristaniščem Solunskim, s katerim se vsaj meni dozdeva, da je emporij bodočnosti in da bode kmalu v trgovinskem oziru ravno tako nadkrilovalo Carigrad, kakor Marseille že nadkriljuje dandanes nekdanje trgovinske republike italijanske. Lega naša je svetovne važnosti, a poleg tega treba pomisliti, da je priroda z raznimi drugimi prednostmi obdarovala naše ozemlje, da imamo vodnih sil na izběro, lesa v izobilji, premoga, železa in drugih koristnih kopanin, ne gledé na to, da med Karavankami in Kolpo prebiva narod tako odličen po svoji ročni spretnosti, tako ustvarjen za vsako obrt, da moramo le nebriznosti dosedanjih vlad in zanemarjenji naših komunikacij pripisavati, ako kranjska dežela do današnjega dne pogrésa količkaj znamenito obrtnost.

Mnogo se je grešilo z nami, zato se mi vidi pripravljenost visoke vlade, zgradbi Kamniške lokalne železnice priskočiti z doneskom 200.000 gld. kot prvo znamenje, da se bode vendar le tudi na Dunaji enkrat opustila ona kvarna pasivnost, s kojo so se dosihmal prezirale najbolj opravičene naše želje o vprašanjih železnične in prometne politike. Jaz argumentujem tako: Za Kamniško progo, ki ima vendar le lokalni pomén za Kamniško mesto in za en del Kamniškega okraja, dovolila je vlada 200.000 gld. za prevzetje glavinskih delnic, tem bolj mora biti pripravljena, da nam vendar enkrat omogoči dolenjsko železnico, o kateri je očitno, da je znamenita ne le za vso deželo, temveč za državo, da, celo za svetovni promet. In le v tej trdni nadi, ker smatram državni zakon dné 1. majnika 1885 (štev. 67.) in v njem izraženo koncesijo za Kamniško železnico kot simptom, da se je sploh začela tajati ledena skorja, da eksistujemo vendar tudi mi na Kranjskem, kedar se na državne stroške ali z državnimi podporami zidajo železnice in ker trdno pričakujem vladne predloge za dolenjsko železnico, dal sem slovo svojim utemeljenim pomislekom in glasoval bodem za donesek, kojega nasvetuje predlog finančnega odseka izražen v prilogi 75.

In še drug motiv uplival je name. Vidite, slavna gospôda! ko smo bili voljeni na Dolenjskem leta 1883. v deželni in nekateri izmed nas leta 1885. v državni zbor, obetali smo svečano svojim volilcem, da se bomo potezali za njih gmotne koristi, da se bomo trudili za zboljšanje njihovega materialnega položaja. Čisto naravno, gospôda moja! To ni bil volilen manéver dvojiljive moralčne vrednosti, temveč vsak izmed nas je moral biti do duše uverjen, da smo Dolenjci tudi od strani deželnega zastopa doslej bili nekako v stran potisnjeni, zanemarjeni v marsikaterem oziru — (dr. Papež: dobro! dr. Poklukar: ni res!) — In sedaj, gospôda moja, kaj se sedaj zahteva od nas? Da prav veliko investicijo tega deželnega zbora hladnokrvno žrtvujemo jednemu samemu gorenjskemu okraju!

Ne bodem ugovarjal, opetno izrekam, da takih vprašanj ne presojam z lokalnega, temveč z deželnega in národnega stališča. Ali če bode finančnega odseka predlog danes sprejet, sprejet tudi z glasovi dolenjskih poslancev, potem, gospôda moja! pozivljam Vas, ozirajte se tudi na naše bedno stanje, na želje in težnje dolenjske ter priskočite na pomoč dolenjskim svojim rojakom. Povoda bodete imeli v izobilji; pri ustanovitvi dolenjske vinarske šole in pri njeni dotaciji, pri naši železnici in pri uravnavi naših vodá, ravno tako pa tudi pri novem zakonu o cestah in njih kategorizaciji pokazalo se bode, če smo pravo ukrenili dolenjski poslanci glasujoči za to, da dežela z doneskom 50.000 gld. podpira Kamniško lokalno železnico.

Poslanec dr. Samec:

Slavni zbor! Jaz sem le svojemu predgovorniku hvaležen, da ni samo v svojem imenu, ampak tudi v imenu drugih Dolenjskih poslancev obljubil, da bodo glasovali za nasvet finančnega odseka. Jaz se teh nasvetov in tudi tega zatrdila g. predgovornika veselim ker je s tem sploh priznavana potreba, da dobi enkrat

vender naša dežela po 15. letih novo železnico, ki sicer ne bode premirila velikega dela naše dežele, ki pa je, vsaj meni se to dozdeva, oznanovanka one železniške proge, za katero že dolgo let moleduje naša dežela, za železnico Trst-Loka podaljšana do Celja.

Da ima ravno en del Gorenjske upanje dobiti kos železnice, to ni samo sreča za naš okraj, sreča je za vso deželo. Ako je dandanes morda Gorenjska materijalno na boljšem, nego n. pr. Dolenjska, je oni železnico že zaradi tega privoščiti, da tudi ona ne opeša, da pomaga nositi deželna bremena, pod katerimi Dolenjska morda omaguje. Da je ta železnica namenjena ravno nam čez en kos Gorenjskih krajev, to je, gospôda moja! mislim tudi ravno tako koristno in mogoče, da, še bolj, kakor, da bi se graditi imela. Jaz bi pa bil enak nasvet finančnega odseka ravno tako toplo pozdravil, ko bi bilo šlo za kos železnice na Dolenjskem. Gorenjska železnica nam daje upanje, da se reši popolnega propada naša trgovina in naše obrtstvo, da ostane naš del Gorenjske močna zaslonba za druge ubožnejše, ki že nimajo dosti več zgubiti.

Ravno tako, kakor sem slišal zagotavljati poslanca iz Dolenskega, da bode glasoval za nasvet finančnega odseka, sem prepričan, da bota isto storila poslanca mesta Ljubljanskega; kajti vem, da vesta ceniti to, da, čim več potov pelje v Ljubljano, tim bolj se bo razcvetala. Razcvet Ljubljane pa je zopet sreča in ponos vse dežele. Poslanci onih krajev, skozi katere že železnične ceste peljejo, vejo ceniti to vrednost, in prepričan sem, da bodo tudi nam privoščili to, kar sami že uživajo. Prepričan sem pa tudi, da bodo tudi gospodje naše desnice glasovali za to, kajti oni vejo ceniti koristi dežele ravno tako, kakor mi drugi. Slavni zbor! Ne bodem nadalje navajal koristi, katere ima ta železnica. Nečem na dolgo in široko razkladati koristi, ki je pričakuje ves del Gorenjske od projektirane železnice. Omenil bi samo, kako je opešala naša industrija z železnim orodjem. Nekdaj je šlo železno orodje daleč doli po jugu notri do Balkana, danes obstoje samo še izdelovalnice železnega orodja. Kupčija je jenjala. Nekdaj smo imeli vsak teden po en živinski sejm, danes tega več ni, kajti za isti denar, kakor iz Ljubljane v Kamnik, se kupec pripelje v Čakaturin in še dalje. Izdelovanje cementa, apna, kaolina je v nevarnosti, da poneha, ker skorej že ne moremo s temi tvarinami vsled visoke voznine konkurirati z drugimi producenti.

Omenil bi samo veliko industrijo sè železnim orodjem, katera je popolnem nehala. Naši sejmi so prejenjali, poprej smo imeli vsaki teden živinski sejm, danes jih ni več. Kupčija je nehala z lesom, ogljem, cementom itd. Jaz ne bodem nadalje razkladal koristi železnice; hočem pa omeniti, da nam visoki erar ni dovolil prav za prav 200.000 gl., ampak le 125.000 gl. Erar si je namreč zagotovil dolžnost družbe, da izdelava poseben tir od Kamnika do praharne, in stroški tega tira so preračunjeni na 85.000 gl. Ta del železnice pride v korist samo erarju za odvažanje in privažanje blaga od te fabrike na kolodvor v Kamniku. Ker je torej država pristigla morebiti proti svojemu namenu tisto svoto, katera je bila v to namenjena, pričakujem, da nas bode na drugem mestu podpirala. Eno tako željo izrekam in bodem nasvetu finančnega odseka pridjal posebno resolucijo.

Slavni zbor! Država je odgovorna za življenje in premoženje svojih državljanov. Ona ima v Kamniku edino tovarno za prah, in, kdor se spominja na prihodek lanske jeseni, ta bode vedel ceniti mojo željo, katera je izrečena v tem, da želimo, da se smodnik, kakor hitro se pridela, tudi brž izvaža iz tovarne.

Da je to mogoče, treba je dobre ceste in dobrih mostov. Naš geografični položaj je tak, da za more sovražnik od laške meje v 24 urah do nas, da razruši tovarno in pokonča vse zaloge smodnika. Nerazumljiva škoda zadene v takem nesrečnem slučaju državo, in kako osodopolno zamore postati to za njo, ni treba razlagati. Naše mesto in vsa okolica postane lahko razvalina zaradi prevelike varčnosti erara.

Zaradi tega je treba, da se vsaka množina smodnika kolikor mogoče hitro odpravi. Država pa ima na svoji državni cesti most, katerega zamore prižgana žveplenka uničiti. Most je pa tudi že tak, da je slednji čas, da se resno misli na temeljito preustrojenje. Vsako leto potrebuje 2910 gl. vzdrževalnih stroškov, ki bodo pa vedno večji, ako premislimo, da že zdaj treba hraste od Višnje Gore voziti za popraviljanje. Prepričan sem, da se bo ta most enkrat moral nadomestiti z drugim, s trdnim mostom. Ako se pa to zgodi, naj država postavi nov most nižje, kakor je zdaj, v progo projektirane železnice. S tem bode ob enem pod ramo segla železnocestnemu podjetju, na drugi strani pa nadomestila, kar mu je odvzela z določbo, da se jej ima napraviti tir od kolodvora v Kamniku do fabrike za smodnik.

Usojam se nasvetovati kot dodatek nasvetom finančnega odseka sledečo resolucijo:

„Visoka vlada se naprosi, da preloži državno cesto med Ježico in Čeručami v traso projektirane železnice v Kamnik in naredi stabilen, sedanjemu času primeren most čez Savo, ki bi služil tudi železnici, eventualno, da stopi z družbo za gradnjo Kamniške železnice v dogovor o zgradbi skupnega mostu.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poslanec dr. Poklukar:

Nisem bil namenjen spregovoriti pri tej točki, pa neke opazke prvega govornika v tej zadevi silijo me odgovoriti mu kolikor moč na kratko.

Danes imamo prvič priliko, pečati se z železnico, katero nam je dovolila sedanja prijaznejša vlada v korist naše dežele, in poglobitno čutilo, katero gotovo navdaja vso slavno zbornico, je čutje hvaležnosti do slavne vlade, da se je vender enkrat ozrla tudi na našo deželo.

Drugo čutje pa je gotovo neka tesnoba, katera nas navdaja gledé prihodnosti, ako bi naša uboga dežela morala za vse prihodnje zgradbe v deželi dokladati v tej razmeri, kakoršno nam je vlada po postavi sprejeti v državnem zboru — naložila gledé te železnice. Ako pri tej železnici država pripomore z 200.000 gl., dežela pa 50.000 gl., torej to gotovo ni prava razmera, in vsaj bi bil to sila nevaren preudic za prihodnost, ako ne prezremo revščine naše dežele. — Tedaj se mi zdi, da nikdar ne bo prezigodaj naglašati stališča, da naša dežela ne more

nikakor tudi v prihodnje v tej razmeri vdeleževati se pri zgradbah železnic v taki razmeri, kakoršno imamo hoté ali nehoté pri Kamniški. Kar pa me je prisililo danes besedo poprijeti, je dvojno, kar je naglašal prvi govornik in to: naglašanje dolenjske svoje izvolitve in pa očitjanje, da je deželni zbor do sedaj zanemarjal Dolenjsko.

Gospôda moja! Kadar se gre za eminentno gospodarsko vprašanje, naj že bo to v korist temu ali onemu delu naše dežele, tedaj vender nikakor ne gre, naglašati tesnosrčne okoliščine, je li je kdo izmed nas izvoljen v tem ali drugem kotu naše dežele, — torej smo vsi samo poslanci vse naše dežele, in moramo biti edini v tem, storiti vse, kar more služiti v povzdigo njenega blagostanja.

Ako pa gospod poslanec očita deželnemu zboru, da je do sedaj zanemarjal Dolenjsko, moram pa vender nekoliko na pomoč priti njegovemu spominu. Opozarjam samo na Dolenjsko železnico, naj gospod govornik malo pregleda stareje in noveje naše stenografične zapisnike in tû bo našel, kako živo se je ves čas naš deželni zbor brigal za to železnico. — Ako do sedaj to prizadevanje ni še imelo povoljnega uspeha, temu prav gotovo ni kriv deželni zbor kranjski.

Dalje pa opozarjam na stareje razprave v naši zbornici v zadevah kmetijske šole za Dolenjsko, prosim pogledati stenografične zapisnike pred 10. do 12. leti in tam bodeite našli, kolike borbe smo imeli že v tej zadevi v naši zbornici in koliko se je že tedaj preiskavalo in pripravljalo za ustanovitev te Dolenjski potrebne šole.

Ako bi se torej samo le na dve reči oziralo, je očitjanje, katero se je storilo našemu deželnemu zboru, neopravičeno.

Oprostimo se torej vsaj v takih vprašanjih one tesnosrčnosti, katera našo deželo vedno hoče trgati v različne dele, temveč imejmo pred očmi vedno korist vse naše dežele.

Glasoval bom tedaj iz tega stališča za predlog finančnega odseka in dostavek gospoda dra. Sameca.

Poslanec Šuklje:

Ne morem se prečuditi neutemeljenim besedam, s katerimi me je ravnokar napadal g. predgovornik. Kdor je pazno poslušal moj govor, me je tudi razumeti moral; kajti jaz sem izrecno povdarjal, da se ne postavljam na lokalno stališče, kojo se mi očita, temveč da smatram tudi to vprašanje s stališča deželnih interes. Tolmačiti moj govor tako, kakor se je zjubilo gosp. Poklukarju, to se pravi, meni na jezik polagati, kar mi nikoli v mislih ni bilo. Kar se pa tiče druge moje trditvi, da se je dozdej za Dolenjsko premalo zgodilo, nisem jaz izjavil samo svoje subjektivno prepričanje, ampak tega uverjena je Dolenjska stran sploh. Res je sicer, kar pravi g. dr. Poklukar, da se je tudi o prejšnjih letih dolgo govorilo o Dolenjski kmetijski, oziroma vinarski in sadjarski šoli in o Dolenjski železnici. Res je, da vse to stoji zabilježeno v stenografičnih zapisnikih. Ali to nam Dolenjcem ne zadostuje; mi hočemo enkrat,

da iz stenografičnih zapisnikov stopi v dejansko istino, da se uživotvori. S tega stališča sem govoril in se ne bojim nobene kritike. Nisem pa stal na lokalnem stališči, temveč na stališči vse dežele. Jaz mislim, da sem vsakemu, kateri me je hotel razumeti, govoril dovolj jasno.

Poročevalec Kersnik:

Dovolite mi le par kratkih besed. Kar se tiče predloga častitega prijatelja gosp. dr. Sameca, mislim, da že poročilo finančnega odseka govori v obče o današnjem njegovem nasvetu, ko omenja, da se bode eventualna sprememba sedanje trase na korist posameznim lokalnim interesom, če bode nadzorstvu državnih železnic oziroma ministerstvu ugajal, lahko dosegla. Sicer pa podpiram njegovo resolucijo.

Glede družih razgovorov pa moram reči, da je bila želja finančnega odseka, da bi se današnji nasveti sprejeli jednoglasno, kar bi jasno svedočilo, tako prepričan je slavni zbor o važnosti tega koraka. Zato bi jako obžaloval, ko bi se to posvetovanje zvršilo z neko disonanco, glede katere se mi vidi, da sta grešila oba dela. Ni umestno očitati, da se 50.000 gl. kot darilo dá le malemu delu Gorenjske in da se drugi deli naše domovine zanemarljajo. Gorenjska plačuje skoro dve tretjini davka na Kranjskem, in že zato se ne sme o darilu govoriti. Na drugi strani pa nikakor ni opravičeno očitjanje separatnega krajevnega stališča onemu, kdor danes glasuje za dovoljenje 50.000 gl. za prvo lokalno železnico na Kranjskem. Priporočam toraj nasvete finančnega odseka in prosim, da se preide v specialno debato.

Deželni glavar:

Ker ni nobenega predloga, da bi se ta predmet odložil iz dnevnega reda, prehajamo v specialno debato.

Želi kdo govoriti?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

(Po tem se sprejmejo vsi predlogi finančnega odseka in resolucija g. poslanca dr. Sameca v 2. in 3. branji. — Sohin werden alle Anträge des Finanz-Ausschusses und die Resolution des Herrn Abgeordneten Dr. Samec in 2. und 3. Lesung angenommen.)

8. K prilogi 54. — Ustno poročilo upravnega odseka o Kranjskega mesta prošnji za dovoljenje naklade od pive.

8. Zur Beilage 54. — Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Einsuchen der Gemeinde Krainburg um Bewilligung einer Bierauflage.

Berichterstatter Dr. Mauer:

Höher Landtag! Im Namen des Verwaltungsausschusses habe ich über Beilage 54 betreffend das

Einschreiten der Gemeinde Krainburg um Bewilligung einer Bierauflage zu berichten. Nachdem die Beilage schon seit längerer Zeit dem hohen Hause vorliegt, glaube ich mich von der Vorlesung derselben enthoben. Der Verwaltungsausschuß hat den Bericht geprüft und beantragt conform mit dem Landesausschuße:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. „Der Stadtgemeinde Krainburg wird die Bewilligung erteilt, daß im Jahre 1886 eine Auflage von 60 kr. von jedem Hektoliter verbrauchten, in der Gemeinde erzeugten oder in dieselbe eingeführten Bieres eingehoben werde.

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, für diesen Beschluß die Allerhöchste Sanction zu erwirken“.

Landeshauptmann:

Ich eröffne die Generaldebatte.

Abgeordneter Luckmann:

Hoher Landtag! Bei votirung jeder Steuer muß man gewissermaßen einen leitenden Grundsatz, ein Prinzip vor Augen haben, und nicht allein auf die fisciatischen, sondern auch auf die volkswirtschaftlichen Interessen Rücksicht nehmen. Dieses Prinzip hat uns hauptsächlich geleitet, als wir die Umlage auf den Branntwein beschlossen haben, welche Steuer vielleicht noch einem Antrage auf Erhöhung entgegensteht. Aber dasselbe Prinzip, das wir daselbst vor Augen hatten, spricht dafür, daß wir andere Getränke, Bier, Wein, sowie unentbehrliche Nahrungsmittel, nicht mit Steuern belegen und auch von den Gemeinden nicht belegen lassen, damit diese wichtigen Lebensbedürfnisse nicht vertheuert und dem Volke entzogen werden. Die Stadtgemeinde Krainburg sagt zwar, daß durch „die Einhebung der Bierauflage die Steuerzahler nicht belastet werden, weil in Folge dessen das Bier nicht theurer wird“. Meine Herren! das wäre ja ein Unicum, daß ein Artikel durch die Besteuerung nicht theurer wird. Ich glaube, das wäre ganz neu, bedürfte aber übrigens keiner Widerlegung. Es wäre nur zu wünschen, daß der Bierconsum eine Hebung erfahre und das Bier billiger werde. Nun wird aber das Bier ohnehin vom Staate schon ziemlich hoch getroffen, indem 1 Sacharometer Grad mit 17 kr. bei der Erzeugung besteuert wird. Rechnen wir dazu die Verzehrungssteuer mit 7 kr., so würde ein 10° Bier schon mit 2 fl. 40 kr., ein 15° Bier mit 3 fl. 60 kr. per Hektoliter besteuert werden, und das ist schon eine so hohe Besteuerung, daß wir das Bier rein nur um des Geldes willen nicht noch theurer machen dürfen. Es würde diese Auflage allerdings leicht einzuhoben und zu controliren sein; aber rein vom fisciatischen Standpunkte, ohne die volkswirtschaftlichen Interessen zu berücksichtigen, diese Auflage zu beschließen, wäre ein Fehler. Wie ich gehört habe, wird die Steuer von der Stadtgemeinde Krainburg schon seit längerer Zeit, per nefas eingehoben, und da vom Jahre 1886 schon einige Wochen verflossen sind, so möchte ich nicht pro 1886 mit einem gegentheiligen Antrage kommen und damit die Stadt in die Verlegenheit bringen, das Präliminare für das laufende Jahr abändern zu müssen. Aber ich bin der Meinung, das hohe Haus möge die Steuer für heuer, und zwar ausdrücklich nur für heuer

bewilligen, weshalb ich mir erlaube, folgende Resolution zu beantragen:

Der Landesausschuß wird beauftragt, der Stadtgemeinde Krainburg zu bedeuten, daß die Bierauflage nur ein Jahr vom hohen Landtage bewilliget wird und daß die Stadtgemeinde für die folgenden Jahre durch anderweitige Bedeckung ihres Erfordernisses zu sorgen habe.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poslanec Detela:

Slavni zbor! Jaz moram gosp. predgovorniku le omeniti, da to ni nov naklad, katerega pobirajo v Kranji, ampak prav stari obstoječ že mnogo let. Deželni odbor je zdaj opozarjal županstvo, da je za taki naklad treba postave, ali vsaj sklepa deželnega zbora, kateri se predloži vladi, da zadobi potrebno Najvišjo sankcijo. Pivo v Kranji ima nižjo ceno, kakor drugod, akoravno se ta naklad pobira. Zarj sem popolnoma prepričan, da se pivo v Kranji podražilo ne bode, kakor gosp. Luckmann trdi, ako sklone deželni zbor pobiranje tega naklada.

Če se račun, da se okoli 900 hl piva v Kranji porabi, znese to v denarjih okoli 12.000 gl., in naklad 60 kr. od vsakega hektolitra v obče porabljenega domačega ali pa tujega piva znaša 540 gl. Ta mali znesek gotovo ne bo povečal ceno pive, in mislim, da konsument ne bode 1/2 kr. več za liter pive plačal, ker plačuje pivarna ta naklad, in zaradi tega vendar pivo nič dražje ne prodaja gostilnicam, kakor drugod; znano je, da je pivo v Kranji cenejše, kakor v mnogih drugih krajih na Kranjskem.

Opozarjati moram pa tudi na to, da občina v Kranji potrebuje teh dohodkov, kajti Kranj je edino mesto na Kranjskem, katero ima še posebno breme nositi, ker mora državi za vzdrževanje gimnazije 1000 gl. vsako leto doplačevati. Kaj tacega ni v Ljubljani, ne v Novem mestu in ne v Kočevji. Tu pa plačuje edino dotična mestna občina to svoto, akoravno je gimnazija za celo Gorenjsko. — Jaz mislim, da je torej opravičeno, da se dovoli občini ta naklad in da občini tega pripomočka ne smemo odreči.

Iz teh ozirov se ne morem strinjati s predlogom g. poslanca Luckmanna, ampak prosim, da se nasveta upravnega odseka sprejmeta brez dostavka, katerega nasvetuje g. poslanec Luckmann.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich bitte ums Wort! Ich möchte den Ausführungen des verehrten Herrn Abgeordneten Luckmann nur ein paar Bemerkungen hinzufügen, die ich Ihrer Berücksichtigung empfehle. Es handelt sich in seinem Antrage nicht darum, der Stadt Krainburg, welche ohnehin sehr belastet ist, eine Einnahme zu entziehen, sondern ich möchte darauf aufmerksam machen, daß diese Einhebung der Umlage, so wie sie besteht, eine Ungehörigkeit ist. Es handelt sich um eine Abfindung zwischen der dortigen Bräuerei und der Stadt. Diese Abfindung bezieht sich bloß auf dieses Object. Wenn aber heute von auswärts Bier eingeführt werden würde, so besteht keine Verfügung darüber, wie dieses zu behandeln wäre. Also ist das eine ungleichmäßige Behandlung eines und des-

selben Productes; dies ist eine Unmöglichkeit, und ich glaube, daß es nothwendig wäre, hierin eine Änderung zu treffen. Aus diesem Grunde würde ich die Anträge des Herrn Abgeordneten Luckmann sehr zur Annahme empfehlen.

Poslanec Detela:

Jaz moram konstatirati, da se ne samo pivo, katero se v Kranji producira, ampak, da tudi tako pivo, katero se vvaža, ravno tako obdači, kakor je iz nasveta deželnega odbora razvidno. Sicer se pa iz drugih krajev vpeljano pivo v Kranji ne konzumira veliko, — tamošnje gostilne jemljejo pivo večji del le iz domače pivarne.

Abgeordneter Luckmann:

Ich werde nur wenige Worte dem verehrten Herrn Vorredner zu erwidern mir erlauben. Bezüglich des Preises gebe ich zu, daß derselbe in Laibach wegen der Verzehrungssteuer ein höherer ist, in anderen Orten am Lande aber ist das Bier nirgends theurer, als in Krainburg. Wenn die Steuer früher schon eingehoben wurde, so ist dadurch, daß wir den Branntwein besteuert haben, ein Novum eingetreten, welches uns veranlassen muß, den Bier- und Weinconsum zu erleichtern und zwar aus volkswirtschaftlichen und sanitären Gründen; deshalb, glaube ich, wäre dieser Grundsatß bei dieser ersten Gelegenheit, die uns Krainburg bietet, zu bethätigen, und ich werde bei jeder Gelegenheit anstreben, daß Bier und Wein geringer besteuert und dadurch dessen Consum für das Volk erleichtert werde.

Berichterstatter Dr. Mauer:

Nachdem der Zusatzantrag des Herrn Abgeordneten Luckmann wesentlich identisch ist mit dem Antrage des Verwaltungsausschusses, nachdem er jedoch noch den Wunsch äußert, daß für künftige Jahre die Stadtgemeinde Krainburg auf eine andere Art für die Bedeckung der Auslagen zu sorgen habe, glaube ich nicht viele Worte verlieren zu sollen und halte den Antrag des Verwaltungsausschusses vollkommen aufrecht.

Landeshauptmann:

Ich eröffne die Specialdebatte.

Berichterstatter Dr. Mauer:

(Bere predlog 1. — Liest den Antrag 1.)
(Obvelja. — Angenommen.)

Landeshauptmann:

Ich bringe nun den Zusatzantrag des Herrn Abgeordneten Luckmann zur Abstimmung und bitte diejenigen Herren, die mit demselben einverstanden sind, sich zu erheben.

(Se zgodi. — Geschieht.)

Ich constative, daß dieser Antrag mit 15 gegen 14 Stimmen angenommen wurde.

Berichterstatter Dr. Mauer:

(Bere predlog 2. — Liest den Antrag 2.)
(Obvelja. — Angenommen.)
Ich beantrage die dritte Lesung.

Landeshauptmann:

Ich bitte diejenigen Herren, die mit diesen Anträgen in dritter Lesung einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

9. K prilogi 72. — Ustno poročilo upravnega odseka gledé privoljenja priklade za občino Kočevsko.

9. Zur Beilage 72. — Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Genehmigung einer Gemeindevumlage für Gottschee.

Poročevalec Grasselli:

Slavni zbor! V 72. prilogi je deželni odbor deželnemu zboru predložil poročilo, ki se tiče priklade za Kočevsko občino, oziroma za šolsko občino, katera spada k občini Kočevje. Upravni odsek je to poročilo, katero je toliko časa že gospodom na razpolaganje, kar mislim, da se umeje samo ob sebi, da ga ni treba čitati — natanko pretresal in se prepričal, da vse, kar je v tem poročilu navedeno, je resnično, da so se izpolnile vse zakonske formalitete, da so se dotični sklepi občinski razglasili, da zoper te sklepe ni bilo nobenega ugovora in da je v resnici občinska priklada potrebna. Iz teh razlogov se upravni odsek strinja z nasvetom deželnega odbora in toraj predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Občini Kočevje dovoli se za šolsko občino Onek, obstoječo iz vasi Onek in Mačkova vas, razun od deželnega odbora v poplačanje še nepokritih stroškov za šolsko stavbo za leto 1886. dovoljene 50% priklade še 23% občinska priklada, toraj vsega skupaj 73% priklada od vsih predpisanih neposrednjih davkov šolske občine Onek-a.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da zadobi Najvišje potrjenje temu sklepu.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Der Gemeinde Gottschee wird für die aus den Ortschaften Hohenegg und Raasdorf bestehende Schulgemeinde Hohenegg für das Jahr 1886 außer der vom Landesausschusse für die nicht bedeckten Schulhausbaukosten bewilligten 50% Umlage noch eine 23% Gemeindeumlage, sohin eine 73% Umlage von der Gesamtvorschreibung aller directen Steuern der Schulgemeinde Hohenegg bewilliget.

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Beschlusses zu erwirken.

(Nasveta v 2. in 3. branji obveljata. — Die Anträge werden in 2. und 3. Lesung angenommen.)

10. Gospodarskega oseka ustni poročili:

- a) o prošnji občine Col zavolj znižanja vinskega daca.

10. Mündliche Berichte des volkswirthschaftlichen Ausschusses:

- a) über die Petition der Gemeinde Col, wegen Ermäßigung der Weinsteuer.

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! V imenu gospodarskega odseka imam poročati o prošnji občine Col zavolj znižanja vinske tarife.

Peticija gre na to, in o njej je omenjeno, da se prideluje v vaseh Orešje in Col 350 *hl* vina na leto in da se porabi od tega pridelka le blizu do 130 *hl*; razun tega je omenjeno, da je ta davkarska občina v Postojnskem okraji in da njej gre tako, kakor sosednim občinam, pravica do nižjega tarifa. Kar se te prošnje tiče, moram priznati v imenu gospodarskega odseka, da je popolnoma utemeljena in sicer na postavni podlagi. Pobira se sedaj po višji tarifi užitninski davek in sicer samo za to, ker v dekretu dvorne komore dné 25. januarija, oziroma 30. maja 1834 šte. 4013 oziroma 9384, s katerim se je vpeljala nižja tarifa za vina, v pri tem dekretu priloženem imeniku ni ime „davkarske občine Col“ brati, to ime ni notri vpisano v dotični dekretni prilogi. Vprašanje je le to, ali bi se dalo to popraviti administrativnim potom, to je, ali bi se dala vpeljati upravnim potom nižja tarifa. Jaz mislim, da je to mogoče, ker imamo že prejudic in sicer v davkarskih občinah Trnovo, (Dornegg) in Jasen. Komorni dekret l. 1838. šte. 7988. zvezek 20., zbirke provincialnih postav dovoljuje tema dvema občinama, da se sprejmeta v oni poprej omenjeni imenik od l. 1834., to se pravi z drugimi besedami, da se je dovolilo tema dvema občinama plačati za naprej užitnino po nižji tarifi za vina nižje vrste. Ravno tako se je dovolila davkarski občini Vinice kasneje, v letu 1840., in sicer samo po dekretu dvorne komore — nekdanje finančno ministerstvo — ista pravica, kakor je razvidno iz provincialne zbirke zakonov od l. 1840. št. 48. zvezek 22. stran 122. To je dokaz, da Najvišja volja, katera je izražena bila l. 1834. v Najvišjem reskriptu, še ni bila že l. 1834. v vseh občinah izpeljana po dotičnem dekretu dvorne komore, marveč, da je nekaj ostalo izvršiti in se je izvršilo l. 1838. po poprej navedenem dekretu in sicer popolnoma navadnem dekretu in v tem je to priznано, ker je rečeno „In Vollziehung des Allerhöchsten Willens fundgemacht in dem Hofammerdekrete vom Jahre 1834“. Zato mislim, da se Najvišja volja od l. 1834. še zmirom izvršiti dá političnim potom in da se posebno to za občino Col doseči dá, kar ona želi, namreč vpeljanje izrednega ali nižjega tarifa za vina najnižje vrste. Ravno to se je že letos obravnavalo v našem zboru gledé prošnje davkarske občine Bistrica, ki spada pod glavno občino St. Rupretsko na Dolenjskem. Jaz mislim, da bi se, kakor tam, tudi tukaj ustreglo želji občine, ne da bi bilo treba, novo postavo vpeljati. V imenu gospodarskega odseka stvim torej predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Visoka c. kr. dež. vlada se nujno prosi, naj bi blagovolila, kakor hitro mogoče določiti, kar je potrebno, da se v davkarski občini Col v Postojnskem okraji za vina najnižje vrste vpelje izredni tarif po 2 gl. 23 kr. užitninskega danka v izvršitvi dekreta dvorne komore dné 25. januarija 1834 št. 4013 zbirke provincialnih postav za Ljubljanski gouvernement 16. zvezek I, 1834.“

Poslanec Lavrenčič:

Slavni zbor! V dolžnost si štejem, da tudi jest nekoliko spregovorim o tej prošnji, kajti mnogo-krat sem že slišal Colce se pritoževati, da imajo, veči tarifo, kakor drugi Vipavci, dasiravno tudi oni pridelujejo vino, kakor njih sosedje Sanaborci, ki pa imajo malo tarifo.

Vinogradov vpisanih v kataster sicer Colska občina nima, ima pa po njivah nasajene trte, kakor drugod po Vipavskem. Tudi je neka krčma, katere posestnik spada k občini Col, hiša pa stoji na Budanjskim katastru, in zato plača malo tarifo, proti kateri pa Colski krčmarji ne morejo konkurirati.

Ker se Colska občina sme šteti med vinske kraje, kakor vsaka druga Vipavska občina, toraj je zahtevanje znižanja tarife popolnoma opravičeno. Ker je pa gospod poročevalec dobro povdarjal in navel tudi druge občine, katere so bile ravno v tem položaji, pa so bile uslišane, toraj priporočam, da se sprejme predlog gospodarskega odseka, da c. k. vlada to prošnjo usliši.

Deželni glavar:

Želi še kdo besedo?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim toraj gospode, kateri pritrdijo odsekovemu nasvetu, naj blagovolijo, se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

- b) O ministerskem razpisu zavolj davčnih eksekutorjev.

- b) Über den Ministerialerlaß, betreffend die Steuerexcutoren.

Poročevalec Obreza:

Slavni zbor! Vsled deželno-zborskega sklepa z dné 11. oktobra 1883 obrnil se je deželni odbor z dopisom dné 12. februarja 1884 št. 6678 do slavne vlade, kakor se razvidi iz priloge 44. našega zasedanja leta 1884.: a) da se opusti vplačevanje in eksekutivno izterjevanje zemljišnega in hišnega danka v drugem, to je v onem četrletji, katero spada v mesec maj; in b) da se instrukcija davkarskih eksekutorjev, kakor tudi odmera eksekutivnih stroškov na ta način spremeni, da bi morale finančne oblasti izterjevati le one stroške, katere eksekucija v resnici napravi, in da bi se ne smel pridobivati z eksekucijskimi stroški kak dobiček, kakor je bila do zdaj navada. Z noto dné 12. decembra 1885 št. 9024 naznanil je g. deželni predsednik deželnemu

odboru, da je c. k. finančno ministerstvo z dopisom dné 28. marca 1885 št. 28306 l. 1884 v tej stvari odgovorilo sledeče, in sicer *ad a)*

Das hohe k. k. Finanzministerium hat laut Erlasses vom 28. März d. J. 3. 28306 de 1884 bezüglich der mit der geschätzten Note vom 12. Februar v. J. 3. 6678 anher mitgetheilten und dem hohen k. k. Finanzministerium zur thunlichsten Berücksichtigung empfohlenen Beschlüsse des hohen krainischen Landtages aus der X. Sitzung am 11. Oktober 1883, belangend:

a) Die Auflassung des Zahlungstermines vom 15. Mai hinsichtlich der Grund- und Hausclassensteuer und b) die Änderung der Instruction für die Steuerexecutionen in der Weise, daß bei Steuerexecutionen die Execution nicht über die wirklichen Kosten belastet werden, — „zunächst im Gegenstande der Änderung der Steuer-Einzahlungstermine anher eröffnet, daß daselbe nicht unterläßt, die vom hohen krainischen Landtage angeregte diesbezügliche Frage in reifliche Erwägung zu ziehen.“

To so besede ministerstva.

Temu je pa gosp. deželni predsednik še pristavil sledeče vrste:

Im Gegenstande der Steuer-Einzahlungstermine beehre ich mich übrigens, an die vom hohen krainischen Landtage in der obgedachten Sitzung geführte Discussion und Beschlussfassung anknüpfend, auf die im Landesgesetzblatte für das Herzogthum Krain, Jahrgang 1870 sub Nr. 18, veröffentlichte Kundmachung der k. k. Finanzdirection für Krain vom 25. Mai 1870 3. 5336 diensthöflichst hinzuweisen, welche die in Krain bestimmten Einzahlungstermine für die verschiedenen l. f. Steuern in Erinnerung bringt und nach welcher die Grund- und Hausclassensteuer allmonatlich bis zum letzten des Monates zu entrichten ist, daher der vom hohen krainischen Landtage in der gedachten Landtagsitzung gefaßte Beschluß wegen Auflassung des nach den Ausführungen des dermaligen Herrn Berichtstatters von der Finanzverwaltung für den 15. Mai normirten Einzahlungstermines für die Grund- und Hausclassensteuer und Belassung des 15. Februar, 15. August und 15. November als Zahlungstermin für diese Steuergattungen auf einer irrigen Annahme beruhte.

Na to je omeniti, da je poročevalec g. baron Apfaltrern dobro vedel, da je za poberanje davkov 12 obrokov, in sicer do zadnjega dné vsacega meseca odločenih; neopravičeno je bilo le to, da je rabil v svojem govoru izraz Zahlungstermin, mesto Executionstermin. Gosp. poročevalec in ves zbor ni mislil na onih 12 obrokov, na katere se navadno itak nihče ne ozira in celo tudi vlada ne. On je mislil na tiste 4 obroke, o katerih se tirjajo davki z eksekucijo, in je predlagal, da bi se trimesečni „Zahlungstermin“ meseca maja opustil in da bi se o tistem času davki z eksekucijo ne iztirjevali. Pomota gosp. poročevalca bila je toraj le malenkost, ki nič ne šteje, in tudi ministerstvo je prav dobro razumelo, kaj deželni zbor hoče, in je tudi v tem smislu odgovorilo.

V zadevi prošnje b) glasi se dopis ministerstva tako-le:

Bezüglich des vom hohen krainischen Landtage weiters gefaßten Beschlusses ad b) wegen Herabsetzung der Steuer-Executionengebühren auf das zur factischen Deckung der Steuer-Executionskosten erforderliche Maß

hat das hohe k. k. Finanzministerium bemerkt, daß es wiederholt erklärt hat, daß die Steuer-Executionengebühren keine Einnahmequelle für den Staat bilden sollen und daß infolge der Erleichterungen im Executionsverfahren gegen kleine Steuerträger, zu deren Gewährung die Finanzdirection in Laibach mit den Finanzministerial-Erlässen vom 25. März 1881 3. 17196, 4. März 1882 3. 29020, 17. März 1883 3. 8975, 6. März 1884 3. 3506 und 23. Jänner 1885 3. 91 ermächtigt wurde, die Eingänge an Steuer-Executionengebühren, wie auch die Executionskosten von 1881 auf 1884 in erheblicher Weise, und zwar die Executionengebühren-Eingänge von 61.479 fl. auf 34.336 fl. und die Executionskosten von 33.431 fl. auf 26.350 fl. gesunken sind, wornach die kleinen Steuerträger eine nicht unbedeutende Erleichterung erfahren haben.

To dokazuje, da je prizadevanje deželnega zbora imelo uspeh. Toda, akoravno pravi ministerstvo, da so se zmanjšali eksekucijski stroški, se vender nahaja o proračunu l. 1886. pod to rubriko 35.000 gl. kot dohodki in le 30.000 gl. kot stroški tako, da je 5.000 gl. več dohodkov, kakor stroškov, in to je vender le dobiček za vlado. Razložek ni velik, ali vender je razložek, in iz tega je razvidno, da se mora sedanja organizacija eksekutorjev preosnovati, in gospodarski odsek stavi z ozirom na to sledeči predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Dopis gosp. deželnega predsednika dné 12. decembra 1885 št. 924 z odgovorom c. k. ministerstva dné 28. marca l. 1885. št. 28306 jemlje se na znanje, ter naroča se deželnemu odboru, staviti prošnjo do visoke vlade, naj pretresa vprašanje, kako bi bilo mogoče preosnovati institucijo eksekutorjev v tem smislu, da bi davkoplačevalca ne zadevali večji eksekutivni troški, kakor oni, katere eksekucija v resnici stane.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Landeshauptmann:

Ich bitte den Herrn Schriftführer die Einladung zur Besichtigung des Rudolfinums vorzulesen.

(Zapisknikar Pfeifer bere. — Schriftführer Pfeifer liest):

Einladung.

Die innere Einrichtung des Rudolfinums, für welchen Neubau der hohe Landtag in so hochherziger Weise bedeutende Summen votirt hat, ist zwar noch nicht fertig, und es wird die Aufstellung der Sammlungen, sowie die Vollenbung der entsprechenden Adaptirung der Umgebung des Bauplatzes noch einige Zeit in Anspruch nehmen, daher die feierliche Eröffnung des Rudolfinums einem späteren Zeitpunkte vorbehalten bleiben muß. Demungeachtet dürfte es die Herren Landtagsabgeordneten interessieren, die gelungen ausgeführten inneren Räume dieses Neubaus und seine mit allgemeinem Beifall aufgenommene malerische Ausschmückung durch die beiden vaterländischen Künstler Johann und Georg Subic zu besichtigen; ich lade daher die Herren Abgeordneten zum Besuche des Rudolfinums auf morgen, d. i. Sonntag den 17. Jänner, um 11 Uhr vormittags ein. Eine gleiche Einladung habe ich auch an die Mitglieder des krainischen Sparkassa-Vereines ergehen lassen.

Landtags-Präsidium.

Laibach am 16. Jänner 1886.

Deželni glavar:

Dnevni red smo dokončali.

Prihodnjo sejo določujem na vtorek 19. januarija t. l. in sicer iz tega ozira, da imajo odseki čas, dela, katera so jim do zdaj izročena, izvršiti, ter prosim še posebno gosp. načelnike, na to paziti, da odseki njih naloge dodelajo. Opozarjam tudi na to, da je skorej gotovo, da se bode državni zbor sešel že 26. januarija, in da potrebujejo naši državni poslanci nekaj dni, malo prostosti, predno grejo v državni zbor; kajti vsak ima popred svoje privatne zadeve uravnati. Vsled tega se tudi razume, da se moramo mi pred raziti, kakor se državni zbor prične. Tedaj še enkrat gospodom načelnikom na srce pokladam, da kmalu iz-

vrše vsa dela, katera imajo v odsekih, tako da bomo zamogli od torka naprej zaporedoma seje držati.

Z dovoljenjem visokega zbora stavim na dnevni red prihodnje seje sledeče reči. (Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe die Tagesordnung der nächsten Sitzung).

Nadalje naznanjam: Upravni odsek ima danes ob 5. uri sejo, pomnoženi gospodarski odsek zboruje ob 4. uri in gospodarski odsek ob 3. uri. Specijalni odsek za razdelitev skupnih zemljišč zboruje jutri ob 1/2 10 uri. Finančni odsek zboruje ponedeljek 18. januarija ob 9. uri zjutraj.

Sklenem sejo.

Seja se konča ob 30. minutah po 2. uri popoldne. — Schluß der Sitzung 2 Uhr 30 Minuten Nachmittags.

